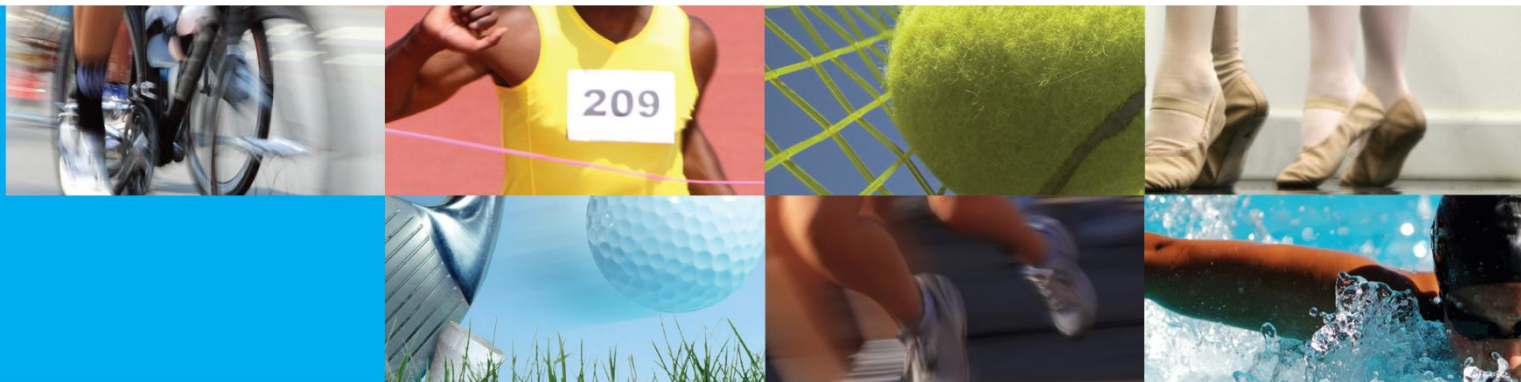

Behoefte aan overdekt zwembadwater in Groningen

Koen Breedveld

Corry Floor

Harold van der Werff

Björn Schadenberg

Behoefte aan overdekt zwemwater in Groningen

in opdracht van de gemeente Groningen

**Koen Breedveld, Corry Floor, Harold van der Werff en Björn
Schadenberg**

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Leeswijzer	8
2.	Huidige situatie	9
2.1	Zwembaden in Groningen	9
2.2	Bezoek Groningse zwembaden	10
2.3	Bezoekers Groningse zwembaden	12
2.4	Leden van zwem- en duikverenigingen	21
3.	Toekomstige vraag naar zwemmen	23
3.1	Zwemdeelname	23
3.2	Verandering in de demografie in Groningen	24
3.3	Veranderingen naar buurt	26
3.4	Vergelijking met andere gemeenten	27
3.5	Visie zwembadmanagers en zwemverenigingen	30
4.	Samenvatting en conclusie	33
	Literatuur	38
	Bijlage 1: Vragenlijst	40
	Bijlage 2: Additionele figuren	44

1. Inleiding

Voor het nemen van gefundeerde besluiten over welke aanpassingen in aanmerking komen voor financiering vanuit het door de gemeente Groningen op te zetten investeringsfonds, heeft de gemeente actuele gegevens nodig over de huidige en toekomstige vraag naar en aanbod van zwemwater. Met de prognoses die in dit onderzoek naar voren komen, kan de gemeente een juiste inschatting maken welke investeringen er op korte en lange termijn nodig zijn op het gebied van de zwemsport.

Het project maakt deel uit van een breder onderzoek naar de behoefte aan ruimte voor de buiten- en binnensport, nu en in de toekomst. Ook in 2008 en 2012 heeft het Mulier Instituut een dergelijk onderzoek voor de gemeente Groningen uitgevoerd, waarbij toen geen uitgebreide aandacht was voor zwembaden. De uitkomsten van het bredere onderzoek voor de buiten- en binnensport zijn separaat gepubliceerd in 'Ruimte voor sport in Groningen 2016 - 2030. Een vraag-aanbod analyse van buitensport- en binnensportaccommodaties, 2016 - 2030' (Wezenberg-Hoenderkamp, 2016).

In het voorliggende rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de behoefte aan zwemwater. Daarbij staat de volgende vraag centraal: *wat is de huidige en toekomstige (2020, 2025 en 2030) vraag naar overdekt zwemwater in de gemeente Groningen en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?*

Daarbij zijn de volgende vier onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Wat is de huidige en toekomstige (2020, 2025 en 2030) vraag naar overdekt zwemwater voor zwemlesaanbieders, zwemverenigingen en recreatief gebruik in de gemeente Groningen?
2. Waar zijn per overdekt zwembad in de gemeente Groningen de betreffende bezoekers woonachtig, en hoe ver reizen zij gemiddeld naar het zwembad?
3. Wat is, op basis van vergelijkbare gemeenten met Groningen en buurgemeenten van Groningen, een minimaal benodigd verzorgingsgebied dan wel regionaal draagvlak voor overdekte zwembaden?
4. Welke zwembadconfiguratie voorziet in de actuele en toekomstige behoefte aan overdekte zwemvoorzieningen in de gemeente Groningen?

Het dient te worden opgemerkt dat het hier niet een onderzoek betreft naar de tevredenheid van de gebruikers met de kwaliteit van de Groningse zwembaden (in termen van dienstverlening, prijsstelling etc.). Evenmin betreft het hier een onderzoek naar de vraag of het huidige aanbod vanuit beheersmatig oogpunt voldoet (in termen van kosteneffectiviteit, marktgerichtheid of bestuurlijke besluitvorming). Het onderzoek betreft primair de vraag naar de (toekomstige) behoefte aan overdekt zwemwater¹.

¹ De Papiermolen en zwembad Hoogkerk zijn als buitenbaden niet meegenomen omdat deze baden zich uit hun karakter niet (structureel) lenen voor leeszwenmen of voor benutting door de zwemsport, en dus niet kan worden betrokken bij de vraag of de stad voor die functies over voldoende badwater beschikt. Daarmee is niet gezegd dat De Papiermolen (of andere buitenbaden) geen belangrijke maatschappelijke functie vervullen voor de stad.

Om de vragen die in dit onderzoek centraal staan te beantwoorden, is gebruik gemaakt van de volgende methoden:

- Informatie over de Groningse zwembaden (bezoekcijfers, weekroosters, eerder verrichte onderzoeken);
- Enquête onder bezoekers van de drie Groningse zwembaden;
- Interviews met het hoofd zwembaden van de gemeente Groningen, bestuurders van zwemverenigingen en eigenaren van zwemscholen;
- Ontwikkeling van deelname aan zwemmen aan de hand van bezoekcijfers van het CBS, ledentalontwikkelingen bij de KNZB en landelijke sportdeelname-onderzoeken;
- Het doorrekenen van de ontwikkeling van de omvang en samenstelling van de bevolking (naar leeftijd) van Groningen;
- Inventarisatie van zwembaden in zeven buurgemeenten (Bedum, Ten Boer, Haren, Hoogezand, Leek, Zuidhorn en Drachten) en in vijf met Groningen vergelijkbare gemeenten (Enschede, Tilburg, Nijmegen, Zwolle, Arnhem).

1.1 Leeswijzer

De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk twee beschrijven we eerst op hoofdlijnen de huidige situatie: de zwembaden die er zijn in Groningen en de bezoekers die daarvan gebruikmaken. In hoofdstuk drie vertalen we deze uitkomsten naar een prognose van de toekomstige behoefte aan overdekt zwemwater in de gemeente. We doen dat door te berekenen wat de implicaties zijn van de veranderende demografie in de gemeenten, door de weekroosters van de zwembaden te analyseren, door te kijken naar het aanbod aan zwemwater in vergelijking met andere gemeenten en door de uitkomsten uit de interviews met zwembadmanagers, verenigingen en zwemscholen te analyseren. We sluiten het rapport in hoofdstuk vier af met onze conclusies en aanbevelingen.

2. Huidige situatie

In dit hoofdstuk beschrijven we de actuele situatie wat betreft het aanbod van en vraag naar (overdekt) zwemwater.

2.1 Zwembaden in Groningen

De gemeente Groningen beschikt over drie openbare, overdekte zwembaden, die alle in eigen beheer worden geëxploiteerd (door Werkmaatschappij Sport en Recreatie). Zwembad Kardinges is onderdeel van het Sportcentrum Kardinges, het grootste multifunctionele sportcentrum van Noord-Nederland. Dit sportcentrum trekt jaarlijks ruim een half miljoen bezoekers. In het sportcentrum kan men naast zwemmen ook schaatsen, zwemmen, tennissen, of squashes. In de sporthal of dojo kunnen nog andere sporten worden beoefend. Daarnaast beschikt het sportcentrum over een apart horecadeel. Het bad telt vijf bassins, waaronder een 25 meter bad en een uitgebreid recreatiebad.

Zwembad De Parrel is een kleiner opgezet zwembad met een sterke buurtfunctie en alleen een 25 meter bad en een instructiebad. Het Helperzwembad is een buurt- en verenigingsbad en ligt het zuidelijkst van de drie baden. Dit in 1925 geopende zwembad kenmerkt zich vooral door de karakteristieke buitenkant en sfeervolle inrichting en telt twee (smallere) 25 meter baden.

Tabel 2.1 Enkele karakteristieken van de Groningse openbare, overdekte zwembaden

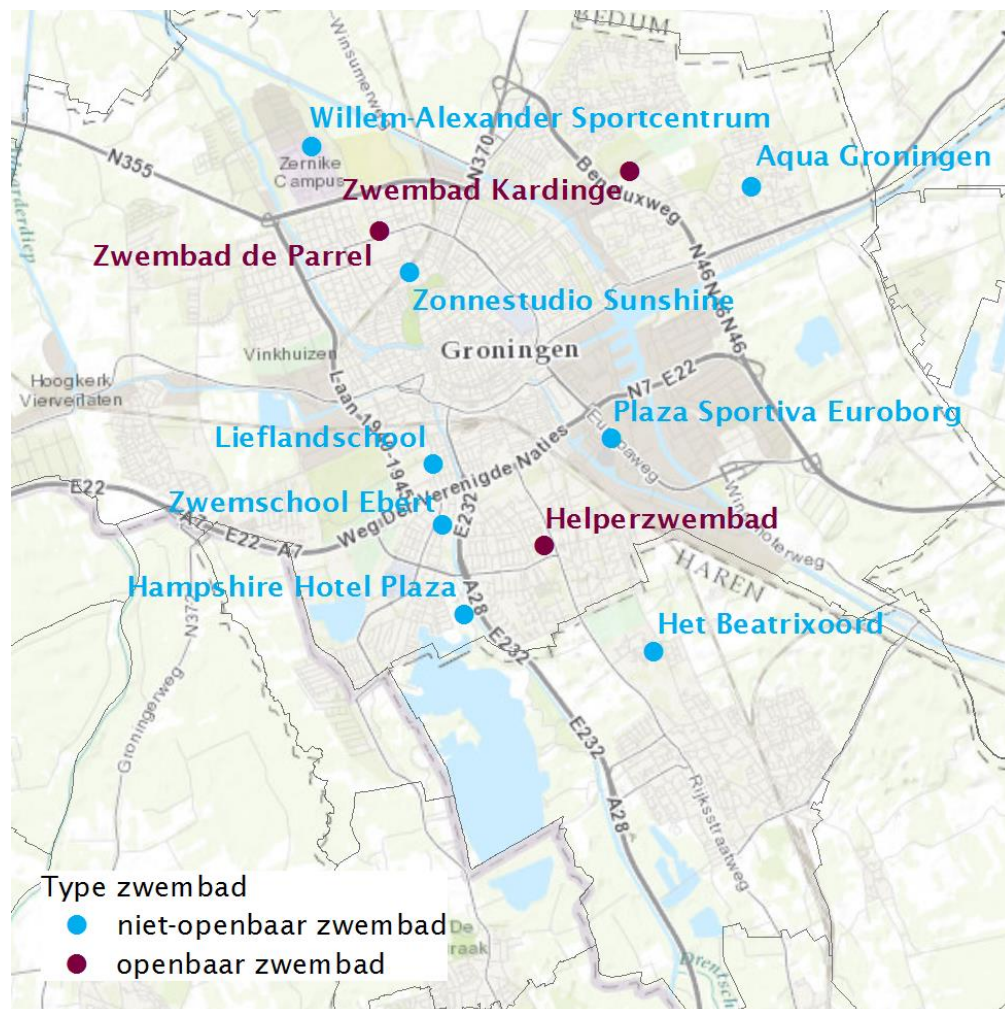
	Kardinges	Helperbad	De Parrel
Aantal bassins (zonder buitenbad)	5	2	2
Totale wateroppervlakte (zonder buitenbad)	1.045	650	490
Aparte horeca	Ja	Ja / nee	Nee
Geopend in het jaar	1992	1925	

Bron: gemeente Groningen, 2016

Naast de drie genoemde zwembaden wordt in Groningen ook gezwommen in acht andere, deels openbare baden waaronder ook het 25-meterbad in het Willem-Alexander Sportcentrum² (kaart 2.1). Het betreft hier onder andere leeszweemen in baden die eigendom zijn van particuliere zwemscholen of door hen worden gehuurd. In totaal zijn in de gemeente twaalf zwemscholen en negentien zwemverenigingen actief.

² In het bad op het Willem-Alexander Sportcentrum (Zernike campus) wordt (in onderwijsperiodes) doordeweeks en overdag gebruik gemaakt voor lessen van de ALO. Naschools geeft de ALO er als leerwerkplek zwemles aan kinderen uit de stad. In de avond zijn studentenverenigingen De Golfbreker (wedstrijdzwemmen) en De Walvisch (waterpolo) in het bad actief en is het bad verder vrijwel doorlopend beschikbaar voor bezitters van de ACLO-pas (studentensport). Op zaterdagmiddag is er wisselend gebruik door de ACLO. Op zondagochtend wordt het bad vanaf 2017 gebruikt door een commerciële zwemschool.

Kaart 2.1: Groningse overdekte zwembaden anno 2016

Bron: inventarisatie Mulier Instituut, 2016

2.2 Bezoek Groningse zwembaden

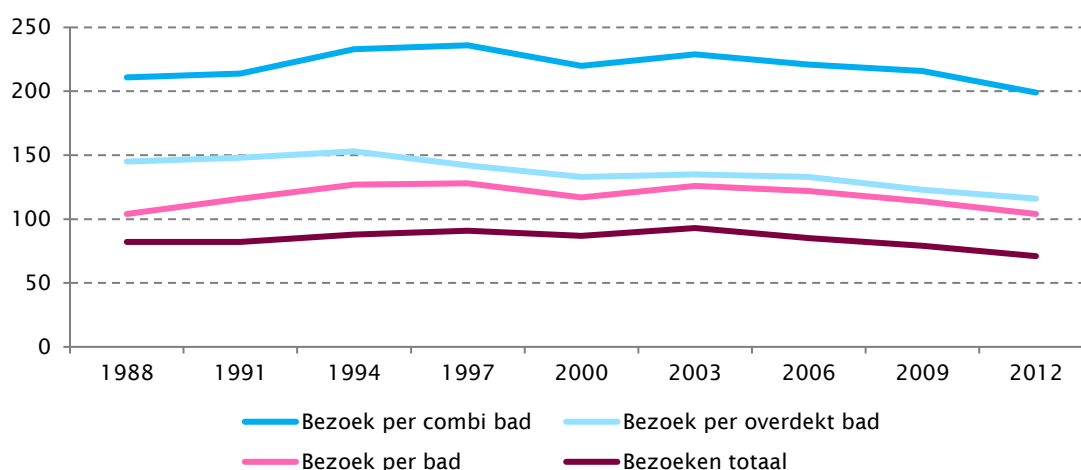
De drie Groningse openbare, overdekte zwembaden trekken elk jaar samen zo'n 400.000 bezoekers (tabel 2.2). In 2013 waren er aanzienlijk minder, wat voor rekening komt van Karding. Van mei 2013 t/m begin maart 2014 vond in dat zwembad een grootscheepse verbouwing plaats, waarbij het zwembad in juli en augustus voor het publiek was gesloten. Als 2013 buiten beschouwing wordt gelaten, is het bezoek aan de drie zwembaden constant. Bij die constatering past wel de kanttekening dat de omvang van de stad in de periode 2005-2015 is gegroeid (van 180.000 in 2005 naar 198.000 in 2015). Per hoofd van de bevolking was er dus ook in Groningen sprake van een lichte daling van het zwembadbezoek (van 2,3 per hoofd van de bevolking in 2005 naar 2,1 in 2015).

Tabel 2.2 Aantal bezoeken aan overdekte openbare zwembaden in Groningen

	2005 *	2010 *	2012	2013	2014	2015
Kardinge	217.927	197.600	194.171	149.022	189.654	200.658
Helperzwembad	93.813	89.611	93.452	101.054	105.689	103.997
De Parrel	98.297	94.100	110.202	116.661	110.410	107.417
Totaal	410.037	381.311	397.825	366.737	405.753	412.072

Bron: Sportmonitor Groningen 2015 (*) / opgave gemeente

Het licht dalende aantal bezoekers per hoofd van de Groningse bevolking past overigens in het landelijke beeld. Cijfers van het CBS laten zien dat ook landelijk de bezoeken aan zwembaden (al langer) onder druk staan (figuur 2.1; zie ook Van der Werff & Breedveld, 2013).

Figuur 2.1: Ontwikkeling bezoekcijfers zwembaden landelijk, 1988-2012

Noot: Bezoek totaal * 1 miljoen, per bad per jaar * 1.000

Bron: CBS (www.statline.cbs.nl)

Met meer dan 200.000 inwoners geven de ruim 412.000 bezoekers aan de drie openbare, overdekte Groningse zwembaden een 'animocijfer' van 2,1. Landelijk trokken dergelijke zwembaden in 2012 39 miljoen bezoekers (cijfers CBS, uit bron figuur 2.2). Op een totaal van 16,7 miljoen inwoners geeft dat landelijk voor overdekte zwembaden een animocijfer van 2,3. De landelijke cijfers zijn echter over 2012, maar ook in dat jaar was het animocijfer voor de drie Groningse zwembaden 2,1 (397.825 bezoeken). Het animocijfer van de Groningse zwembaden ligt dus net onder het landelijk gemiddelde.

Afgezet tegen het aantal inwoners trekken de Groningse openbare, overdekte zwembaden per m² overdekt zwemwater³ 189 bezoekers. Landelijk geldt een getal van 250 als gemiddeld (en 300 als 'erg druk bezet'). Het relatief lage aantal inwoners per meter zwemwater is indicatief voor het feit dat in Groningen ook gebruik wordt gemaakt van andere baden, met name voor lezwemmen, maar ook voor het verenigingszwemmen.

³ Zie voor details over oppervlakte zwemwater hoofdstuk drie.

2.3 Bezoekers Groningse zwembaden

Om meer informatie te verzamelen over het gebruik van de Groningse zwembaden, zijn van 12 maart tot en met 6 april op uiteenlopende dagen en tijden onder de bezoekers van de drie Groningse zwembaden vragenlijsten afgenomen. Dit is gebeurd door studenten van de Hanzehogeschool Groningen, onder supervisie van de staf. In totaal zijn 566 vragenlijsten afgenomen⁴ bij verschillende doelgroepen.

Achtergrondkenmerken

Uit de enquêtes komt naar voren dat in alle zwembaden meer vrouwen dan mannen zwemmen (tabel 2.3). Dat verschil is in Kardingse het grootst. Naar leeftijd doen zich tussen de drie zwembaden enige accentverschillen voor. Het Helperzwembad kent de laagste gemiddelde leeftijd (39 jaar) en De Parrel de hoogste (46 jaar). Het Helperzwembad telt de meeste bezoekers die lid zijn van een zwem- of duikvereniging (33%).

Tabel 2.3 Bezoekers naar geslacht, leeftijd en verenigingslidmaatschap (n=640)

		Totaal	Kardingse	Helperzwembad	De Parrel
Geslacht	Man	43	45	47	35
	Vrouw	57	55	54	65
Leeftijd	- 19 jaar	16	18	19	11
	20 - 39 jaar	32	33	34	28
	40 - 59 jaar	27	22	29	31
	60+	25	27	19	29
Lid van een zwem- of duikvereniging	Ja	19	12	33	10
	Nee	81	88	67	90

Afstand en reistijd

De deels verschillende functies van de zwembaden vertaalt zich ook in de reisafstand van de bezoekers. Twee derde van de bezoekers van De Parrel is minder dan tien minuten onderweg om bij dit zwembad te komen (tabel 2.4). Bij Kardingse en het Helperzwembad is ongeveer de helft binnen die tijd bij het zwembad.

Tabel 2.4 Gemiddelde reistijd naar een zwembad (in procenten)

	Totaal	Kardingse	Helperzwembad	De Parrel
0 tot 10 minuten	58	51	57	68
10 tot 30 minuten	37	44	41	25
30 minuten of langer	5	5	3	7

⁴ Zwembad Kardingse 197, Helperzwembad 200 en De Parrel 169. In bijlage 1 is de complete vragenlijst opgenomen.

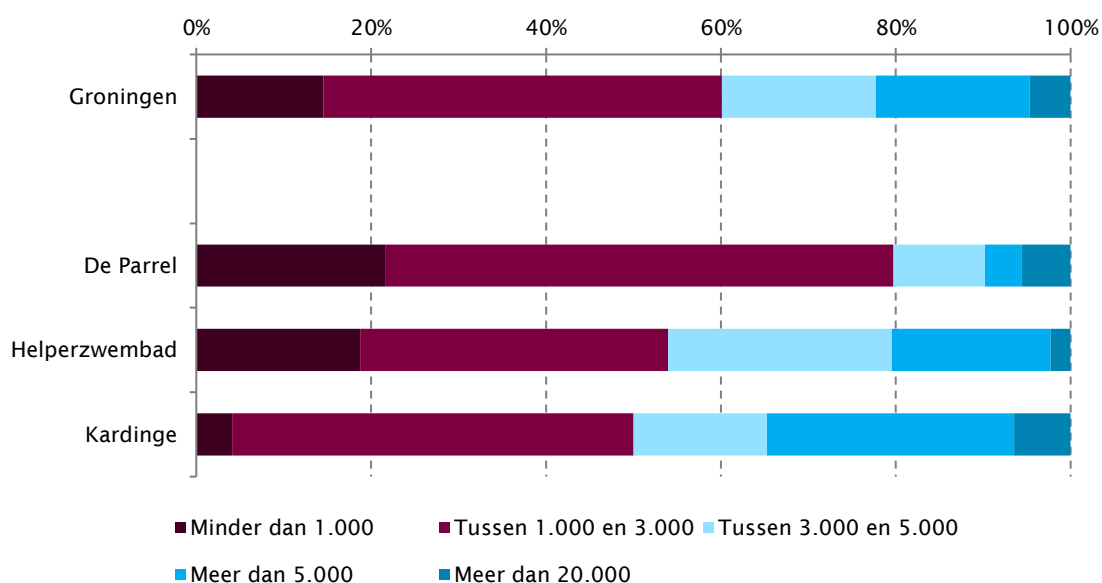
Van de bezoekers is naast de reistijd in minuten ook de reisafstand in meters bekend. De gemiddelde afstand naar Kardinge is bijna 8 kilometer en naar het Helperzwembad en De Parrel is dit beide 4 kilometer (tabel 2.5). De gemiddelde afstand wordt echter sterk beïnvloed door een aantal bezoekers die ver weg wonen. Als wordt gekeken naar de mediaan (de helft van de bezoekers reist minder dan die afstand, de andere helft reist meer), ontstaat een ander beeld: de helft van de bezoekers van Kardinge reist niet meer dan drie kilometer en bij De Parrel is dat minder dan 2 kilometer.

Tabel 2.5 Reisafstand naar een zwembad (in meters)

	Totaal	Kardinge	Helperzwembad	De Parrel
Gemiddeld	5.351	7.850	4.086	3.938
Mediaan	2.429	3.003	2.381	1.896

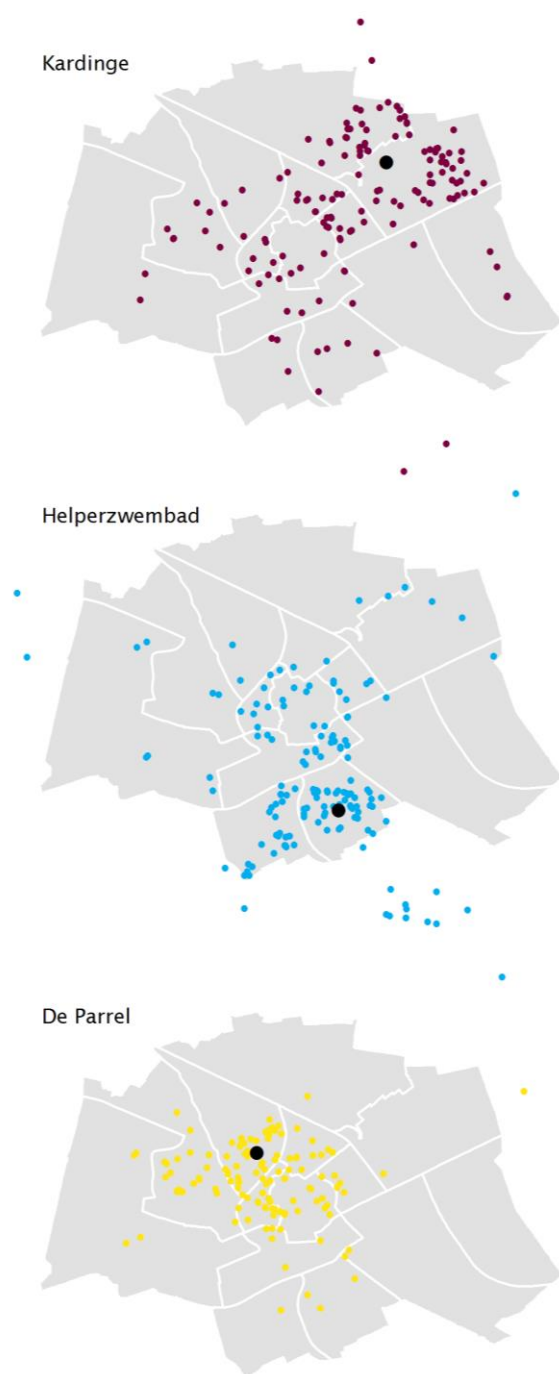
Ook figuur 2.2 geeft een beeld van de afstand die de bezoekers hebben moeten afleggen naar het zwembad. De Parrel is duidelijk een zwembad met een lokaal verzorgingsgebied. 80 procent van de bezoekers woont binnen een straal van 3 kilometer. Kardinge heeft een groter verzorgingsgebied. 4 procent woont binnen een straal van één kilometer van het zwembad en 35 procent woont buiten een straal van 5 kilometer. Het Helperzwembad zit daar tussenin.

Figuur 2.2 Verdeling van bezoekers Groningse zwembaden naar afstand

Het bovenstaande wordt bevestigd als we kijken naar de 'stippenwolk' van de bezoekers van de drie baden (kaart 2.2). Bij De Parrel is er een sterke concentratie van stippen direct om het zwembad heen en bij Kardinge zijn de stippen meer over de gemeente verspreid. We merken op dat bezoekers die ver buiten Groningen wonen niet in de kaarten zijn opgenomen.

Kaart 2.2 Verdeling van bezoekers Groningse zwembaden naar afstand

Bron: gemeente Groningen (bewerking Mulier Instituut)

Behalve postcodes van de bezoekers die de vragenlijst hebben ingevuld, zijn ook postcodes van de abonneementhouders bekend. Hierbij kan geen onderscheid worden gemaakt naar zwembad, omdat de abonnementen voor elk van de drie openbare, overdekte zwembaden geldig zijn. Uit de administratie van de zwembaden blijkt dat 90 procent van de abonneementhouders in Groningen woont (bron: gemeente Groningen; zie bijlage 2).

Vervoermiddel

Het meest gebruikte vervoermiddel naar het zwembad is de fiets (50%). Een derde kiest voor de auto of de motorfiets (36%). Acht procent gaat te voet, drie procent komt met het openbaar vervoer en een enkeling komt met de bromfiets of scooter (1%). Kardinge is hierin licht afwijkend omdat daar de helft met de auto of motorfiets komt (50%) en 41 procent met de fiets. Verenigingsleden nemen relatief vaker de auto (47%) en minder de fiets (43%).

Bezoek aan andere zwembaden

Enigszins in lijn met deze bevinding is de constatering dat 59 procent van de bezoekers ook andere zwembaden bezoekt dan het bad waar zij de vragenlijst hebben ingevuld (tabel 2.6). Een derde (32%) zwemt (ook) in zwembaden buiten Groningen. In welke mate dit gebeurt (met regelmaat of eerder incidenteel) kon op basis van de uitgezette vragenlijst niet worden vastgesteld.

De helft van de bezoekers van Kardinge (53%) bezoekt ook andere zwembaden. Bij het Helperzwembad (59%) en De Parrel (65%) zijn de bezoekers minder honkvast.

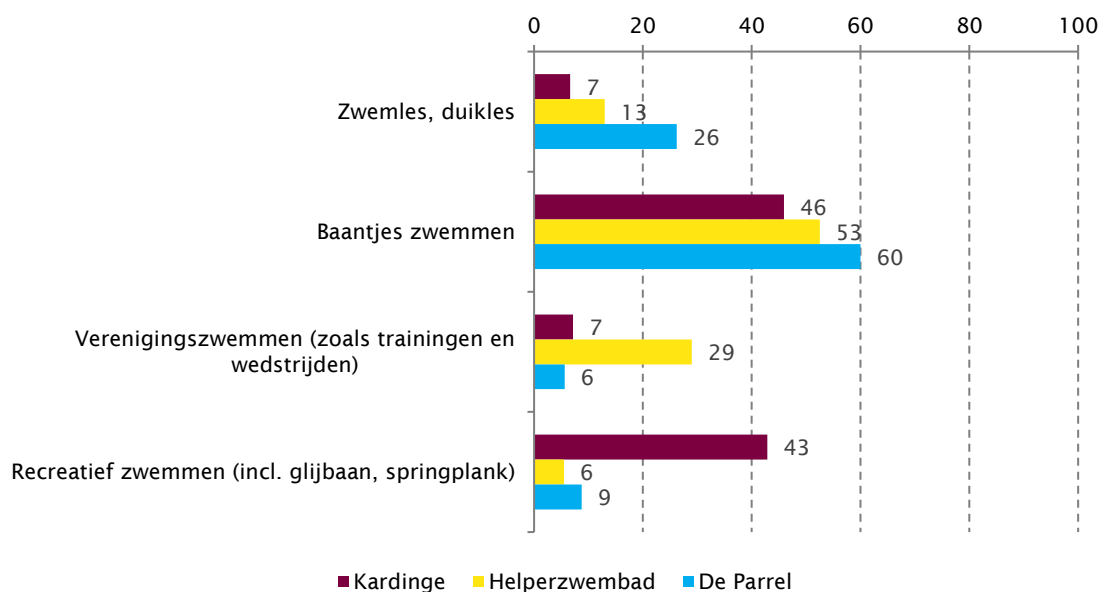
Tabel 2.6 Bezoek aan andere zwembaden (in procenten)

	Totaal	Kardinge	Helperzwembad	De Parrel
Ja, in Groningen	39	27	43	48
Ja, buiten Groningen	32	37	31	27
Nee	41	47	41	35

Activiteiten en frequentie

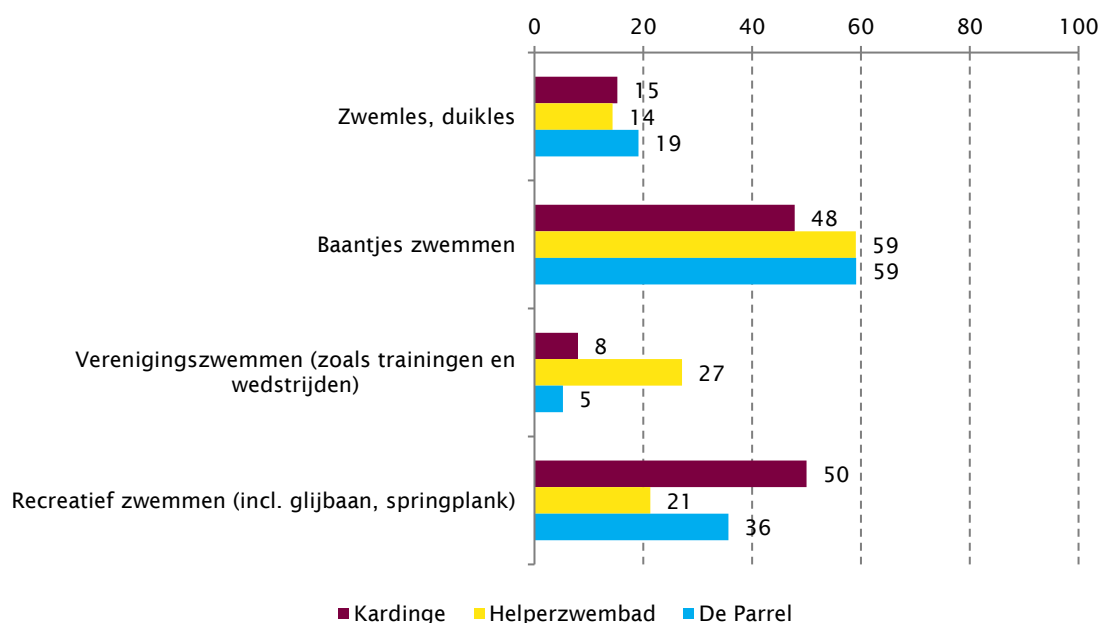
Uit een vraag naar de ondernomen activiteiten in het zwembad komt eens te meer de ‘kleur’ van de diverse baden naar voren. Kardinge kent het grootste aandeel recreatieve zwemmers, het Helperzwembad het grootste aandeel verenigingszwemmers. De Parrel heeft het grootste aandeel baantjeszwemmers, hoewel de twee andere zwembaden daar niet veel bij achterblijven (figuur 2.3). Naar leeftijd gekeken, valt vooral de oververtegenwoordiging van de groep van 19 jaar en jonger bij het verenigingszwemmen (23%) op. In baantjeszwemmen is de jeugd (15%) echter veel minder geïnteresseerd. Een groot deel van de personen van 60 jaar en ouder (72%) doet juist wel aan baantjeszwemmen.

Figuur 2.3 Activiteiten tijdens het bezoek (in procenten)

Verder is gevraagd naar welke activiteiten tijdens andere bezoeken aan de drie Groningse openbare, overdekte zwembaden worden ondernomen. Die activiteiten wijken niet veel af van de activiteiten bij het laatste bezoek (figuur 2.4). Bij andere bezoeken wordt zwemles/duikles vaker genoemd door bezoekers van Kardingse. Bezoekers die in het Helperzwembad of in De Parrel zijn geënuquêteerd, noemen vaker dat ze bij andere bezoeken ook recreatief zwemmen.

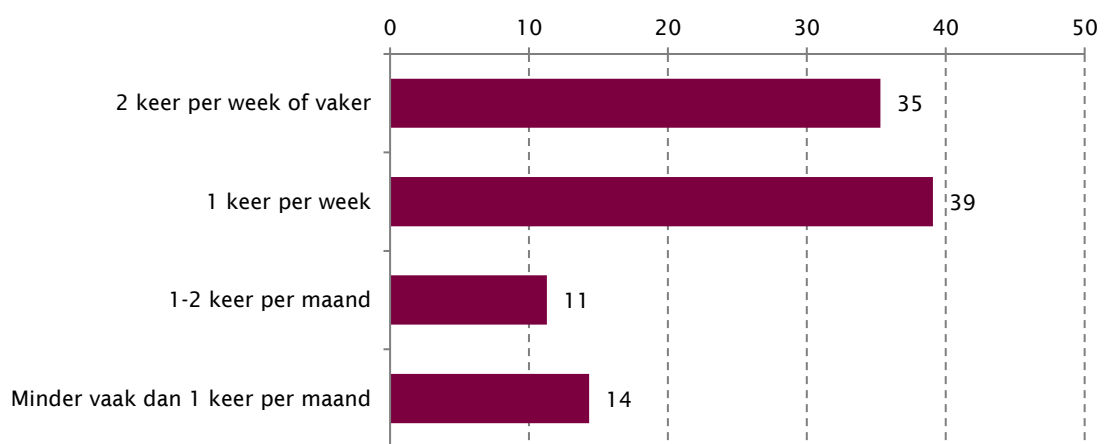
Figuur 2.4 Activiteiten tijdens andere bezoeken aan de drie Groningse openbare, overdekte zwembaden (in procenten)

Ook is gevraagd hoe vaak de drie Groningse openbare, overdekte zwembaden de afgelopen twaalf maanden zijn bezocht. Een derde gaat minimaal twee keer per week naar het zwembad en een iets groter deel doet dat één keer per week (figuur 2.5). 11 procent bezoekt de zwembaden één tot twee keer per maand en 14 procent gaat minder vaak dan één keer per maand.

Met name de leden van zwem- en duikverenigingen bezoeken het zwembad frequent. 60 procent van hen is minimaal twee keer per week in het zwembad te vinden. Ook oudere bezoekers bezoeken de zwembaden veelvuldig. Van de bezoekers van 40-59 jaar gaat 89 procent minimaal wekelijks naar het zwembad en van de leeftijdsgroep 60 jaar en ouder is dat liefst 94 procent.

Figuur 2.5 Het aantal bezoeken aan de drie Groningse openbare, overdekte zwembaden in de laatste twaalf maanden (in procenten)

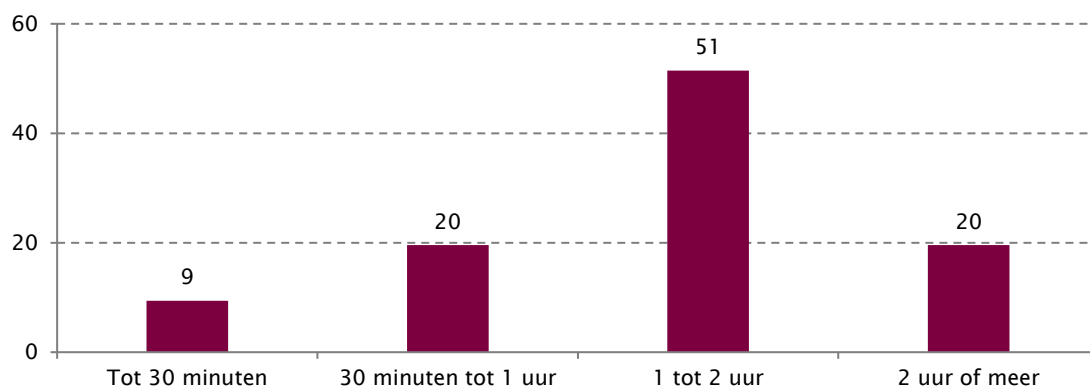

Verblijfsduur

Bij het afnemen van de vragenlijst is het tijdstip van het afnemen van de enquête genoteerd en in de vragenlijst is gevraagd hoe laat de bezoekers die dag zijn aangekomen. De gemiddelde bezoekduur bedraagt bijna anderhalf uur. Als mensen alleen hun kind ophalen of wegbrengen voor bijvoorbeeld een zwemles duurt het bezoek slechts enkele minuten. In totaal blijft 9 procent hooguit een half uur in het zwembad en 20 procent blijft een half uur tot een uur. De helft is één tot twee uur in het zwembad en 20 procent zelf twee uur of langer (figuur 2.6).

De bezoekers van Kardinge (ruim 2 uur) verblijven gemiddeld langer in het zwembad dan bezoekers van het Helperzwembad (1 uur en 16 minuten) en De Parrel (53 min.). Bezoekers tot en met 19 jaar (2 uur), zijn langer in het zwembad dan bezoekers van 20-39 jaar (1 uur en 30 min.), van 40-59 jaar (1 uur en 10 min.) en 60 jaar en ouder (1 uur en 12 min.). Recreatieve zwemmers (2 uur en 30 min.) blijven het langst in het zwembad en lezwemmers (49 min.) het kortst. Daarbij merken we op dat een aantal ouders enkel en alleen hun kind wegbracht of voor het lezwemmen heeft opgehaald.

Figuur 2.6 Duur van het bezoek aan een openbaar, overdekt zwembad in Groningen (n=552)

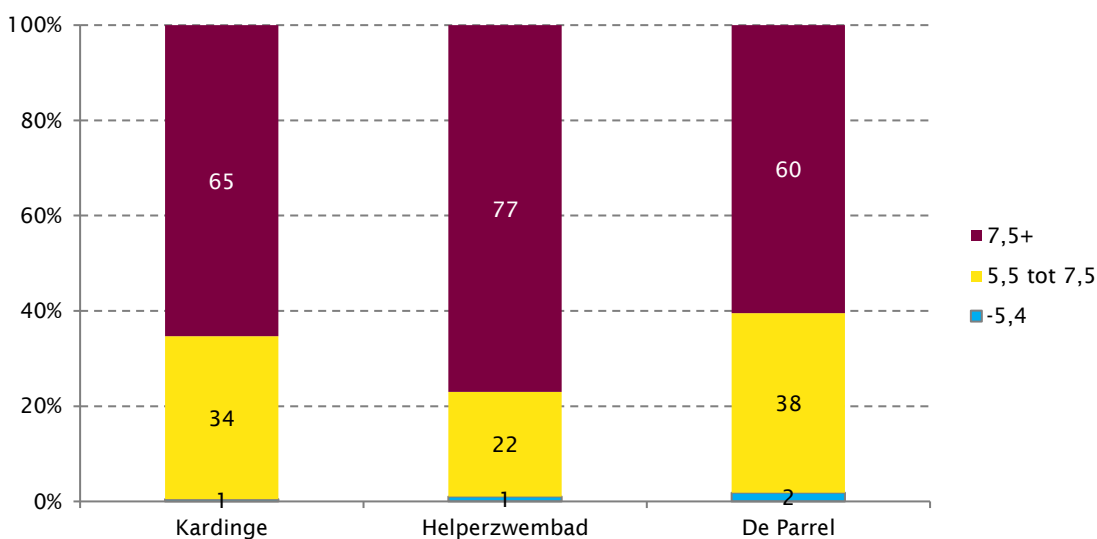

Waardering

De bezoekers waarderen de zwembaden in Groningen gemiddeld met een 7,8. Twee derde geeft een 7,5 of hoger en bijna een derde een cijfer van 5,5 tot 7,5. Een enkeling geeft een onvoldoende.

De drie zwembaden verschillen in geringe mate in de waardering die ze krijgen (zie figuur 2.7). Het Helperzwembad scoort gemiddeld het best (8,0), maar Kardingse (7,8) en De Parrel (7,7) zitten daar niet ver onder.

Figuur 2.7 Waardering voor de zwembaden (rapportcijfer)

Aan de bezoekers is in een open vraag voorgelegd wat voor hen de belangrijkste sterke punten en aandachtspunten van het zwembad zijn. De meeste bezoekers noemen een of twee punten en sommigen noemen er drie of meer. Opvallend is dat wat sommige bezoekers als sterk punt ervaren, voor anderen juist een punt van aandacht kan zijn. De verschillen tussen de zwembaden zijn gering. Het betreft vooral accentverschillen.

De meest genoemde sterke punten van Kardingse zijn: de vele recreatieve voorzieningen (bubbelbad, duikplank, glijbaan, golfslagbad, stroomversnelling, horeca), ook voor de doelgroep kinderen; verschillende bassins; ruime openingstijden; schoon; ruim en overzichtelijk opgezet; gezellige sfeer; vriendelijk personeel; ruime openingstijden; de nabijheid van het zwembad en goede bereikbaarheid. De meest genoemde aandachtspunten van Kardingse zijn: koude douches; slechte hygiëne; gladde vloeren. Daarnaast geven bezoekers nog enkele wensen voor dit bad aan, te weten: groter buitenbad; meer uren voor banenzwemmen; meer glijbanen en ruimere openingstijden.

Bij Het Helperzwembad worden met name de volgende sterke punten genoemd: mooi en sfeervol zwembad (historie); goede watertemperatuur; goede voorzieningen; vriendelijk personeel; ruime openingstijden; en nabijheid.

Als aandachtspunten worden aangegeven: watertemperatuur (zowel te warm als te koud wordt genoemd); openstelling in de zomer (nu is het zwembad dicht in de zomer); de openingstijden van de kantine; en meer regulering van banenzwemmen.

De meest genoemde sterke punten van De Parrel zijn: goede zwemlessen; goede openingstijden; niet te druk; gezellige en relaxte sfeer; vriendelijk personeel, recreatieve voorzieningen (duikplank, glijbaan, koffie in het café); nabijheid en goede bereikbaarheid.

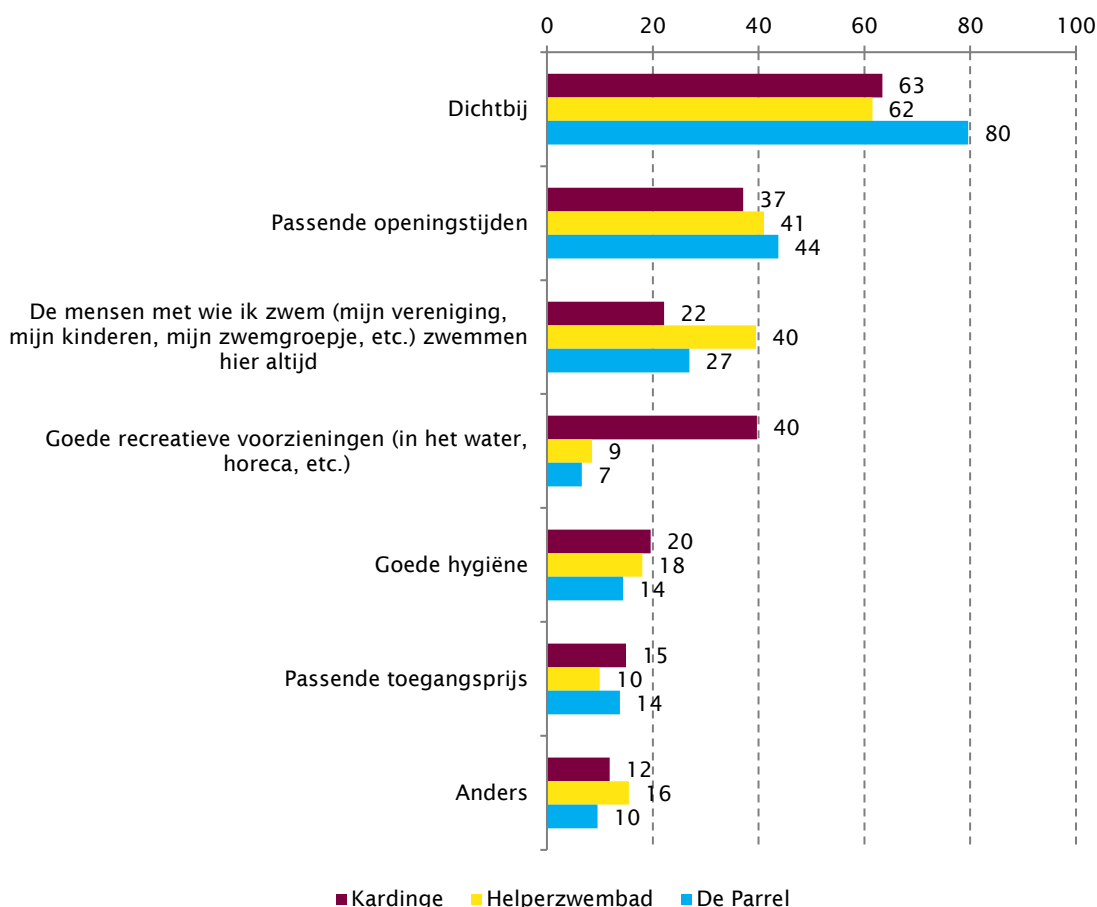
De aandachtspunten die worden genoemd zijn: de prijs (te duur); openingstijden mogen ruimer (met name voor recreatief zwemmen); watertemperatuur is te laag; ruimere/beter toegankelijke kleedvoorzieningen gewenst.

Bezoekredenen

In het onderzoek is ook gevraagd naar de redenen waarom mensen een bepaald zwembad bezochten. Hieruit komt naar voren dat de afstand (dichtbij) voor mensen de belangrijkste reden is om een bepaald zwembad te bezoeken, vooral voor bezoekers van De Parrel (figuur 2.8). Op enige afstand volgen dan de motieven 'openingstijden' en 'gezelschap'.

Bij verenigingszwemmers is 'gezelschap' uiteraard meer leidend (82%). Nabijheid (34%) en passende openingstijden (17%) worden minder vaak genoemd. Voor niet-leden is dichtbijheid (76%) veruit het belangrijkste en ook openingstijden (46%) spelen een rol. Voor niet-leden is het gezelschap (18%) minder van belang. Recreatieve voorzieningen, hygiëne en toegangsprijs spelen in veel mindere mate een rol, al zien we wel dat met name Kardingse vanwege zijn specifieke voorzieningen mensen trekt.

Figuur 2.8 Redenen om een openbaar overdekt zwembad in Groningen te bezoeken (in procenten)

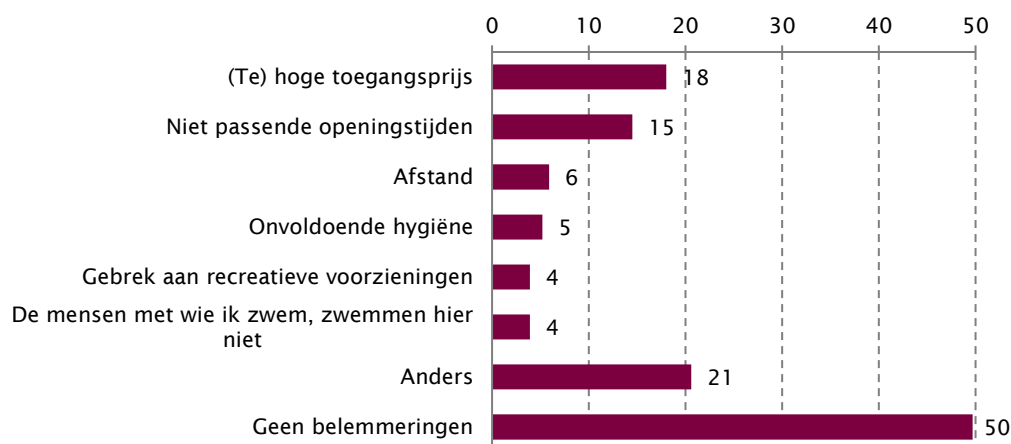

Toekomstig bezoek

Tot slot is ook gevraagd naar toekomstig zwembadbezoek. Daaruit komt naar voren dat ruim een derde (38%) van plan is om in de toekomst vaker een openbaar zwembad in Groningen te bezoeken, een kwart (27%) geeft aan dit misschien te doen en een derde (35%) geeft aan niet te verwachten vaker naar een Gronings openbaar zwembad te gaan. Klaarblijkelijk liggen er nog wel kansen voor zwembaden om hun bezoekersaantallen te vergroten, al blijft het de vraag in hoeverre dergelijke intenties zich in concreet gedrag om laten zetten. Hierover zij ook opgemerkt dat deze vraag alleen gesteld is aan mensen die al zwemmen, en niet aan mensen die nu niet zwemmen (althans niet in Groningse zwembaden).

Op de vraag of men ook belemmeringen ervaart om meer te gaan zwemmen, antwoordt de helft van ondervraagde bezoekers dat zij eigenlijk geen belemmeringen ervaren (figuur 2.9). Of mensen gaan zwemmen ligt klaarblijkelijk niet zozeer aan hoe het aanbod er in Groningen uit ziet of hoe dat wordt vormgegeven, maar dat zwemmen meer in het algemeen niet wordt gezien als iets dat men vaker wil doen. De factor die het vaakst als belemmering wordt genoemd is een te hoge toegangsprijs (18%), gevolgd door openingstijden die niet passen (15%). Afstand speelt in veel mindere mate een rol (6%). Verder spelen er de nodige ‘andere’ belemmeringen.

Figuur 2.9 Belemmeringen om in de toekomst (nog) vaker een openbaar overdekt zwembad in Groningen te bezoeken (in procenten)

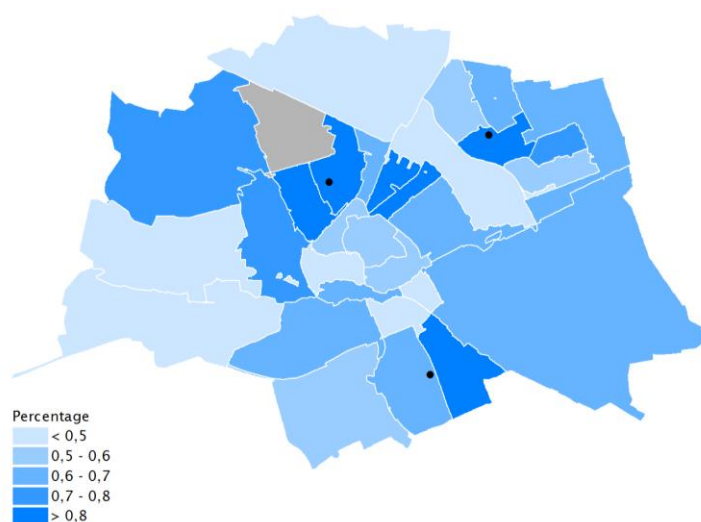

2.4 Leden van zwem- en duikverenigingen

In Groningen zijn 19 zwem- en duikverenigingen actief. Van de KNZB zijn gegevens verkregen van de inwoners van de stad die lid zijn van bij de bond aangesloten verenigingen. In totaal zijn er 1.333 Groningers lid van een bij de KNZB aangesloten zwemvereniging. Hoewel deze leden niet direct zijn te koppelen aan een zwembad, valt wel op dat de drie openbare, overdekte zwembaden zich bevinden in buurten met een relatief hoog aandeel verenigingszwemmers.

Van de grootste zwemvereniging in de stad, TriVia, komt 77% uit de stad en 23% van buiten de stad⁵.

Kaart 2.3 Percentage bewoners dat lid is van een bij de KNZB aangesloten vereniging

Bron: KNZB (bewerking Mulier Instituut)

⁵ Opgave TriVia.

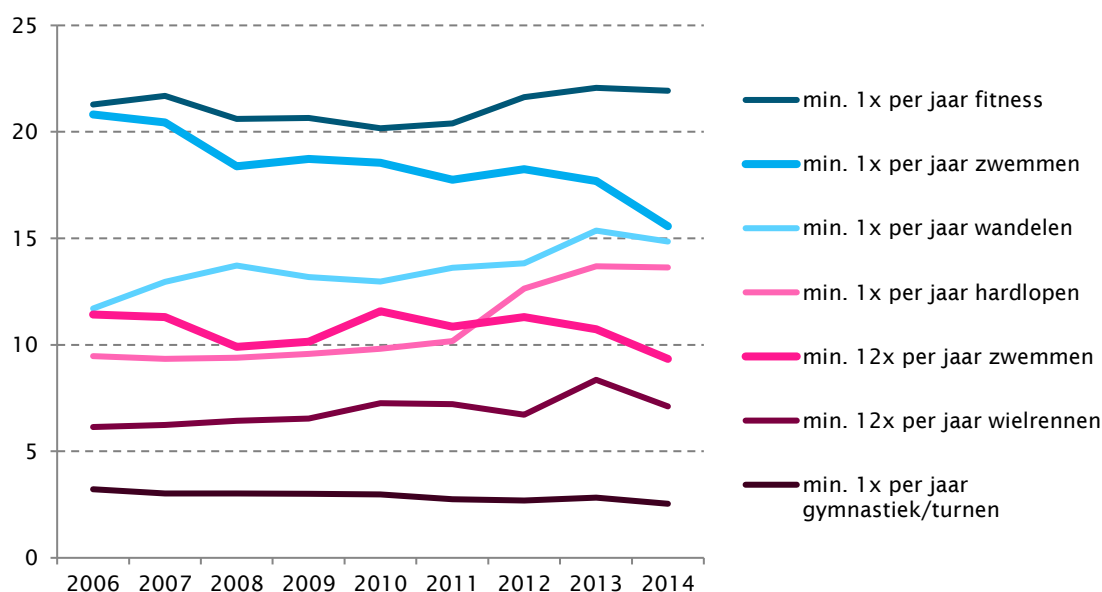
3. Toekomstige vraag naar zwemmen

In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de toekomstige vraag naar zwemmen in overdekte zwembaden in Groningen. We doen dit door te kijken naar de veranderende demografische opbouw van de gemeente (par. 3.1); door de situatie in Groningen te vergelijken met die in andere gemeenten (par. 3.2) en door de antwoorden te analyseren van de gesprekken met de managers, de zwemverenigingen en de zwemscholen (par.3.3).

3.1 Zwemdeelname

Kijken we eerst naar de vraag naar zwemmen, dan valt op dat het zwemmen c.q. de zwemsport al een aantal jaren moeite heeft om zich staande te houden. Waar andere min of meer vergelijkbare sporten zoals hardlopen, wielrennen, wandelen en fitness de afgelopen jaren nog op groei mochten rekenen, kalfde het aandeel mensen dat zwemt de afgelopen jaren verder af (figuur 3.1). Van de bevolking van 6 tot 79 jaar had in 2014 16% gezwommen, tegen 21% in 2006. Het aandeel mensen dat minimaal eens per maand zwemt, daalde in die periode van 11% naar 9% (zie ook figuur 2.2). Het ledental van de KNZB ligt daarbij al decennia op 140.000-150.000, bij een groeiende bevolking en een - op de lange termijn - gestegen sportdeelname (Van der Werff & Breedveld, 2013; Breedveld & Hover, 2016). Een verklaring voor die daling is niet eenvoudig te geven. De recessie speelt zeker een rol. Aangevoerd is dat de recessie vooral doorwerkt in sporten waar losse kaartverkoop een grote rol speelt, zoals het geval is bij zwemmen (Hoekman et al., 2014). Daarnaast bestaat het gevoel dat andere sporten (fitness, hardlopen) de afgelopen jaren meer in staat zijn gebleken om in te spelen op de wens van veel mensen om zonder veel poespas en plichtplegingen iets aan hun gezondheid te doen, in een sfeer die vernieuwing en dynamiek uitstraalt.

Figuur 3.1: Deelname aan zwemmen en gerelateerde sporten, 2006-2014 (in procenten van de Nederlandse bevolking 6-79 jaar)

Bron: Obin (bewerking Mulier Instituut)

Op grond van deze landelijke ontwikkeling is de verwachting dat de vraag naar zwemmen in Nederland de aankomende jaren eerder kleiner dan groter zal worden. De vraag is in hoeverre de situatie in Groningen van deze landelijke trends afwijkt.

3.2 Verandering in de demografie in Groningen

Zwemmen is een van de weinige sporten die niet een sterk verval naar leeftijd kent, zoals bijvoorbeeld voetbal, hockey en basketbal die wel kennen. Sterker nog, uit een analyse van de gegevens uit de Gezondheidsenquête van het CBS⁶, blijkt dat het aandeel mensen dat in een ‘normale’ week zwemt onder oudere bevolkingsgroepen niet veel lager ligt dan onder jongere leeftijdsgroepen. Gemiddeld zwemt in een willekeurige week 4,7% van de Nederlanders vanaf 10 jaar⁷, waarbij dit percentage alleen duidelijk hoger ligt voor de groep 20-29-jarigen en voor de 60-84-jarigen.

In welke mate hebben veranderingen in de omvang en samenstelling van de Groningse bevolking gevolgen voor de vraag naar zwemwater? In tabel 3.1 is het effect van de demografische verandering berekend, waarbij er vanuit is gegaan dat de zwemparticipatie per leeftijdsgroep niet verandert. De bevolking van Groningen groeit tussen 2015 en 2030 met bijna 28.000 personen⁸. Ook verandert de leeftijdsopbouw. Tussen 2015 en 2030 stijgt met name het aantal 20- tot 39-jarigen. Deze groep is verantwoordelijk voor precies de helft van de verwachte groei. De procentuele groei van deze leeftijdsgroep ligt ongeveer op het gemiddelde van heel Groningen. De procentuele groei van de leeftijdsgroep 70-79 jaar is 65 procent (+6.000). Ook de groep van 80-89 jaar kent een sterke procentuele stijging (+35%), maar valt in absolute aantallen (+2.000) minder in het oog. De groep tot en met 19 jaar kent een procentuele groei die onder het gemiddelde ligt. In absolute aantallen bedraagt die groei ongeveer 3.100.

Uit de Gezondheidsenquête 2012 is bekend dat 6,6 procent van de inwoners van Groningen van 19 jaar en ouder in een ‘normale’ week zwemt (incl. activiteiten waterpolo, aquarobic etc.). Dit percentage is

⁶ Voor deze enquête en deze grootheid – aandeel mensen in een week dat zwemt – is gekozen vanwege een aantal redenen. De belangrijkste daarvan was dat de omvang van dit onderzoek groot genoeg was om te differentiëren naar leeftijd zoals hier gevraagd. Soortgelijke analyses op andere bestanden, zoals bijvoorbeeld het ‘OBiN-bestand’ dat was gepresenteerd in figuur 3.1, geven iets andere deelnamecijfers naar leeftijd te zien zonder aan het basisprincipe (meer zwemmers op oudere leeftijd) afbreuk te doen. Bij doorrekening van de uitkomsten met dit databestand zou het aantal zwemmers in Groningen in 2030 in dezelfde mate zijn gestegen (zie tabel 3.1).

⁷ Dit mag niet geïnterpreteerd worden alsof 4,7% van de bevolking wekelijks zwemt. Ten eerste zijn dit landelijke data, en kunnen we niet uitsluiten dat er in Groningen meer of minder mensen aan zwemmen doen (hier zijn geen cijfers van). Ten tweede wil het feit dat in een willekeurige week 4,7% van de bevolking aangeeft te hebben gezwommen niet zeggen dat niet veel meer mensen met enige regelmaat zwemmen.

⁸ Omdat die ontwikkeling niet heel dramatisch en revolutionair is, is afgezien om de betreffende analyse uit te voeren voor de tussenliggende jaren 2020 en 2025. De Groningse studentenpopulatie is in alle getallen meegenomen, aangezien er geen harde cijfers zijn of studenten via ACLO alleen in het ‘WA-bad’ zwemmen, of dat zij ook gebruik maken van de andere baden. Gesteld dat alle studenten alleen in het WA-bad zouden zwemmen, dan zou dat betekenen dat er iets meer ruimte is in de gemeentelijke overdekte zwembaden is, dan hier gekwantificeerd (meer water per hoofd van de bevolking).

een onderschatting van het daadwerkelijke aantal Groningers dat zwemt, omdat de respondenten hooguit vier sporten konden invullen en omdat incidentele zwemmers buiten de definitie vallen. Voor een uitspraak over de ontwikkeling in de vraag naar zwemwater maakt de definitie niet uit.

Vermenigvuldigen we het aantal inwoners in Groningen met het aandeel wekelijkse zwemmers, dan zou Groningen in 2015 ongeveer 11.100 mensen tellen die in een ‘normale’ week zwemmen. De demografische ontwikkelingen leiden ertoe dat dit aantal in 2030 vermoedelijk stijgt tot 12.900, een groei van 16 procent (tabel 3.1). Deze groei is net wat sterker dan de groei van de bevolking (14%). Als we aannemen dat de zwemparticipatie met 10 procent afneemt, dan stijgt de zwemdeelname met 5%. In tabel 3.1 is verder te zien dat de groei met name zit in de categorieën 20-34 jaar en 65-79 jaar.

Tabel 3.1: Invloed demografische verandering op aantal zwemmers

	Bevolking Groningen			Zwemmers	Aantal zwemmers Groningen		
	2015	2030	Index	2015 (%)	2015	2030	Index
19 jaar en jonger	38,6	41,7	108	-	-	-	-
20-34 jaar	72,0	83,8	116	7,8	5,6	6,6	116
35-49 jaar	34,7	37,8	109	3,3	1,1	1,2	109
50-64 jaar	31,2	32,0	102	8,2	2,6	2,6	102
65-79 jaar	17,5	24,7	141	10,1	1,8	2,5	141
80 jaar en ouder	6,2	8,3	133	0,0	0,0	0,0	
Totaal	200,3	228,3	114	6,6	11,1	12,9	116
Trend -10%				5,9	10,0	11,6	105

Bron: gemeente Groningen / CBS Gezondheidsenquête 2012 (bewerkingen Mulier Instituut)

Ook is gekeken naar de bevolkingsontwikkeling in de provincie Groningen⁹. In de prognoses van het CBS groeit de bevolking van de gemeente Groningen tussen 2015 en 2030 met 16 procent (tabel 3.2). De bevolking van de provincie Groningen neemt in die periode toe met 3 procent. Als bij de provincie de ontwikkeling binnen de gemeente Groningen buiten beschouwing worden gelaten, blijkt dat het aantal inwoners van de provincie exclusief de gemeente Groningen daalt met 4 procent.

Tabel 3.2 Demografische ontwikkelingen in de gemeente Groningen, de provincie Groningen en Nederland (aantal inwoners x 1.000)

	Gemeente Groningen			Provincie Groningen			Provincie Groningen excl. gemeente Groningen		
	2015	2030	Index	2015	2030	Index	2015	2030	Index
	2015	2030	Index	2015	2030	Index	2015	2030	Index
Totaal	201	233	116	585	602	103	385	370	96

Bron: CBS, 2016

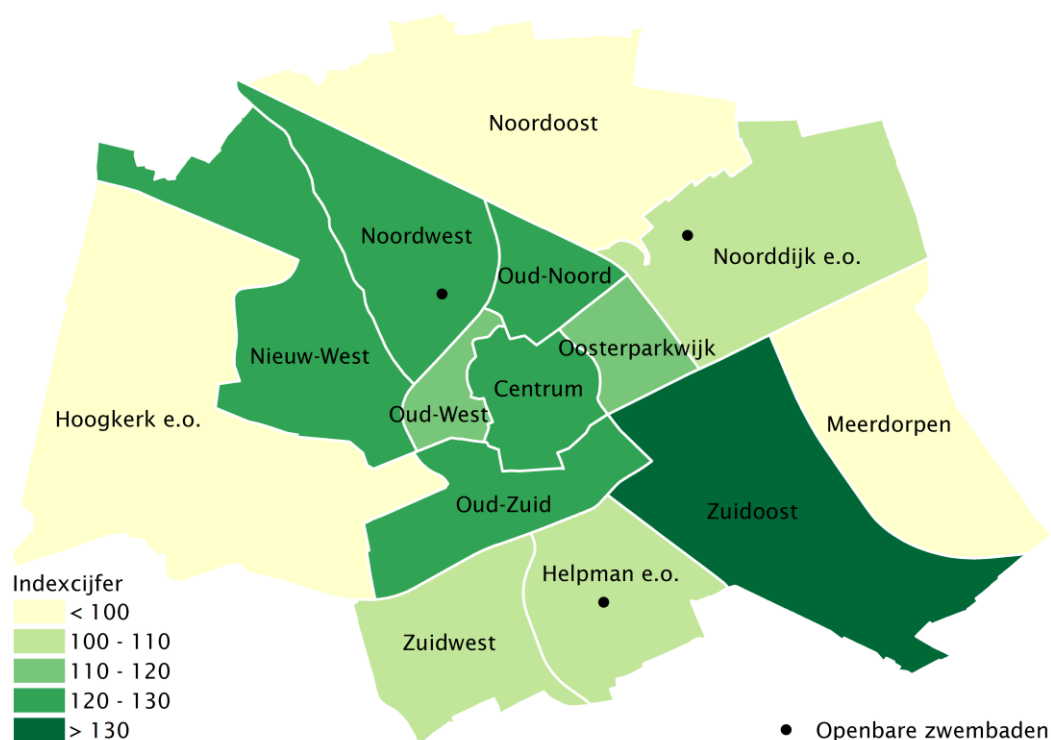
⁹ De prognose van de gemeente Groningen en die van het CBS wijken enigszins van elkaar af. Dat kan te maken hebben met het jaar dat de prognose is opgesteld.

Samengevat luidt de verwachting dat het aantal mensen dat in Groningen zwemt de aankomende jaren groeit. Als wordt uitgegaan van het pessimistische scenario, waarin wordt uitgegaan van een afname van de zwemparticipatie met 10 procent, blijft het aantal wekelijkse zwemmers min of meer gelijk (+500). Vermeldenswaardig daarbij is dat voor zover sprake is van een toename van het zwemmen, deze toename zich vooral voordoet in de leeftijdscategorieën 20-34 jaar en 65-79 jaar. De laatste groep heeft naar verhouding overdag en doordeweeks tijd om te gaan zwemmen. Dit kan er mede toe bijdragen dat de druk op de piekmomenten (doordeweeks vroeg in de avond) zal afnemen. Maar misschien dat dit effect deels teniet wordt gedaan door de 20- tot 34-jarigen.

3.3 Veranderingen naar buurt

Behalve naar leeftijd is ook gekeken naar de veranderingen van de bevolking tussen de buurten in Groningen (zie kaart 3.1 en bijlage 2 voor alle cijfers per buurt). In relatieve zin kent Zuidoost de sterkste groei (+58%), maar dit is een van de kleinste buurten. Nieuw-West, Oud-Noord, Noordwest (De Parrel), Centrum en Oud Zuid zijn grotere buurten met 16.900 tot 21.800 inwoners en deze buurten krijgen te maken met een bovengemiddelde groei (>20%). Oud-West, Oosterparkwijk en Helpman e.o. (Helperzwembad) kennen een groei rond het gemiddelde. In Zuidwest is de groei minimaal (+3%) en in Noorddijk e.o. (Kardinge) en Noordoost is de groei verwaarloosbaar. Twee buurten krijgen te maken met een krimp van de bevolking, te weten Meerdorpen (-4%) en Hoogkerk e.o. (-6%).

Kaart 3.1 Groei van de bevolking per buurt

Bron: gemeente Groningen (bewerking Mulier Instituut)

3.4 Vergelijking met andere gemeenten

Voor zwemmen bestaan niet of nauwelijks normen voor de maximale capaciteit, zoals die wel bestaan voor bijvoorbeeld voetbal en hockey. Dat is voor zwemmen ook lastiger, omdat het zwembad voor meer doeleinden wordt gebruikt dan voor alleen de zwemsport (denk aan zwemles, baantjes trekken en doelgroepzwemmen, en het recreatieve zwemmen als drie meest duidelijk te herkennen categorieën).

De meest gebruikte, zij het wat verouderde vuistregel, is om het oppervlakte zwembad uit te drukken als eenheid per aantal inwoners, waarbij 1 m² per 100 inwoners als een logische maat geldt. Daar moet bij worden gezegd dat die maat is ontwikkeld in een tijd dat de zwemsport een grotere populariteit genoot (cq minder concurrentie ondervond van andere sporten) dan thans het geval is.

Kijken we met deze bril naar het zwemwater in Groningen in vergelijking met de buurgemeenten, dan is te zien dat Groningen als grote stad over drie zwembaden beschikt. De buurgemeenten die een stuk kleiner zijn qua inwoneraantal beschikken over maximaal één zwembad per gemeente (zie kaart 3.2 en tabel 3.3).

Kaart 3.2 Openbare overdekte zwembaden in Groningen en omgeving

Bron: Databestand SportAanbod (DSA), 2016

Het is lastig om de situatie van Groningen te vergelijken met de situatie in de buurgemeenten Bedum, Haren, Hoogezand, Leek en Zuidhorn, aangezien deze qua inwoneraantallen sterk verschillen. Drachten (De Welle) is wellicht nog het beste te vergelijken. Dit is een iets grotere stad met één zwembad. Echter beschikt dit zwembad over een 50-meter bassin. Dit zorgt voor veel beschikbare m². Wat betreft de verdeling van het zwemwater in de verschillende gemeenten, valt het op dat met name voor recreatie veel zwemwater ter beschikking is in de buurgemeenten. Met Zwemkasteel Landgoed Nienoord in Leek als uitschieter. Ook wat betreft badwater voor instructie is te zien dat er in Groningen veel

minder badwater per 100 inwoners beschikbaar is dan in de buurgemeenten, Zuidhorn uitgezonderd. Met name Bedum, Haren en Drachten zijn qua zwemcapaciteit overbedeeld¹⁰.

Tabel 3.3 Hoeveelheid (overdekte) zwembaden en (overdekt) zwemwater, in Groningen en zes buurgemeenten

Stad	Gronin- gen	Bedum	Haren	Hooge- zand	Leek	Zuid- horn	Drach- ten
Inwoneraantal	198.317	10.494	18.762	34.304	19.597	18.775	55.467
Zwembaden	3	1	1	1	1	1	1
Oppervlakte zwemwater (m ²)							
Totaal (excl kleuter/peuterbad)	2.155	360	463	531	1125	96	1.690
Instructie	1.715	353	463	525	375	96	1.450
Training	1.400	313	313	375	375	0	1.250
Oppervlakte per 100 inwoners							
Totaal (excl kleuter/peuterbad)	1,1	3,6	2,8	1,6	5,7	0,5	3,2
Instructie	0,9	3,4	2,5	1,5	1,9	0,5	3,0
Training	0,7	3,0	1,7	1,1	1,9	0,0	2,3

Bron: Mulier Instituut (onderzoek Groningen 2016)

Zoals aangegeven is het lastig om Groningen met zijn buurgemeenten te vergelijken. Een meer passende vergelijking volgt wanneer Groningen wordt vergeleken met vijf andere steden. We hebben daarbij gezocht naar steden van een min of meer zelfde omvang als Groningen en met een duidelijke centrale functie in de regio¹¹. Gekozen is voor Enschede, Zwolle, Nijmegen, Arnhem en Tilburg. Alle zes de genoemde steden beschikken over twee of drie zwembaden (tabel 3.4). Tilburg beschikt daarbij over het meeste (overdekte) zwemwater, maar kent ook de meeste inwoners. Nijmegen beschikt per hoofd van de bevolking¹² over het meeste zwemwater (1,7 m² per 100 inwoners). De andere steden zitten dichtbij elkaar in de range 1,0-1,3 m² overdekt zwemwater per 100 inwoners.

¹⁰ We hebben hier niet gekeken naar de openingstijden van de diverse baden.

¹¹ Steden die om uiteenlopende redenen afvielen waren bijvoorbeeld Eindhoven (atypisch door zwembad De Tongelreep), Utrecht (groter, en met veel grote randgemeenten in de directe nabijheid) en Almere (jonge stad met afwijkende leeftijdsopbouw).

¹² We zijn daarbij uitgegaan van alle inwoners in de stad, incl. eventuele studentenpopulaties. Dit is gedaan omdat onbekend is, voor Groningen maar ook voor de andere (studenten-)steden, in welke mate studenten gebruik maken van de openbare zwembaden of van een specifieke universitaire voorziening (zoals het WA-bad in Groningen).

Tabel 3.4 Hoeveelheid (overdekte) zwembaden en (overdekt) zwemwater, in Groningen en vijf vergelijkbare gemeenten

Stad	Groningen	Enschede	Tilburg	Nijmegen	Zwolle	Arnhem
Inwoneraantal	198.317	158.586	210.270	168.292	123.159	150.823
Zwembaden	3	3	3	3	2	2
Oppervlakte zwemwater (m ²)						
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	2.155	1.940	2.673	2.905	1.425	1.510
Instructie	1.715	1.150	1.913	2.280	1.060	1.265
Training	1.400	975	1.625	1.900	900	1.025
Oppervlakte per 100 inwoners						
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	1,1	1,2	1,3	1,7	1,2	1
Instructie	0,9	0,7	0,9	1,4	0,9	0,8
Training	0,7	0,6	0,8	1,1	0,7	0,7

Bron: Mulier Instituut (onderzoek Groningen 2016)

Laten we de recreatiebaden buiten beschouwing en kijken we alleen naar bassins die bedoeld/geschikt zijn voor zweminstructie en trainingen voor de zwemsport, dan zien we dat met uitzondering van de uitzonderlijk gunstige situatie in Nijmegen (1,4 m² instructie-/trainingswater per 100 inwoners) alle gemeenten in dezelfde bandbreedte zitten (0,7-0,9). Datzelfde beeld ontstaat ook als we alleen naar de baden kijken die voor zwemtrainingen geschikt zijn. Ook hier scoort Nijmegen het hoogste van alle hier genoemde gemeenten, zij het dat de verschillen niet heel groot zijn.

Een lastiger verhaal is om de zes gemeenten te vergelijken wat betreft de hoeveelheid water dat geschikt is om wedstrijden voor wedstrijdzwemmen en waterpolo in te houden. Enschede beschikt eigenlijk niet over zwemwater dat geschikt is voor wedstrijden voor wedstrijdzwemmen en waterpolo. Dit komt met name door de hoge watertemperatuur. Nijmegen kent een voor wedstrijden geschikt 50-meter bassin en een achtbaans 25-meter bassin. Tilburg kent in De Drieburcht een achtbaans 25-meter bassin dat geschikt is voor wedstrijden, en verder drie 25-meter bassins met (te) hoge watertemperaturen. Zwolle en Arnhem kennen beide maar twee zwembaden. Arnhem kent drie vijf- en zesbaans 25-meter bassins, die in principe geschikt zijn. Zwolle kent twee 25-meter bassins, een van achtbaans en een zesbaans, die wedstrijdgeschikt zijn. Groningen kent drie 25-meter bassins die alle in principe geschikt zijn voor beide doeleinden, ook qua temperatuur¹³, plus een smaller tweede 25 bad in het Helper zwembad (met een hogere watertemperatuur). In de andere steden zijn er vaak 25-meter bassins met een te hoge watertemperatuur.

De vergelijkingen hierboven zijn steeds op basis van openbare zwembaden gemaakt. Echter worden ook in veel niet-openbare zwembaden activiteiten als zwemles, aquasporten en recreatief zwemmen aangeboden. Binnen de gemeente Groningen is een vergelijking gemaakt van de openbare en niet-openbare zwembaden (zie tabel 3.5). De niet-openbare zwembaden die zijn opgenomen zijn de

¹³ Vanuit een van de verenigingen, TriVia, is aangegeven dat men graag ziet dat de watertemperatuur in de baden (om sporttechnische redenen) lager ligt.

zwembaden waar leszwemmen in wordt aangeboden¹⁴. Van deze bassins is de informatie over oppervlakte en diepte opgevraagd.

Tabel 3.5 Hoeveelheid (overdekte) zwembaden en (overdekt) zwemwater, in Groningen voor openbare en niet-openbare zwembaden waar leszwemmen wordt gegeven

Zwembaden in Groningen	Openbare zwembaden	Niet-openbare zwembaden	Totaal
Inwoneraantal	198.317	198.317	
Aantal zwembaden	3	8	11
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)			
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	2.155	1.049	3.204
Instructie	1.715	1.049	2.764
Training	1.400	375	1.775
Oppervlakte per 100 inwoners			
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	1,1	0,5	1,6
Instructie	0,9	0,5	1,4
Training	0,7	0,2	0,9

Bron: Mulier Instituut (onderzoek Groningen 2016)

De niet-openbare zwembaden werken vaak met kleine bassins. Hierdoor zijn met name de mogelijkheden tot training beperkt. Enkel in het Willem-Alexander Sportcentrum is een volledig 25-meterbad waarin voor de zwem -en waterpolosport kan worden getraind. Wat betreft instructie vormen de niet-openbare baden echter een grote aanvulling ten opzichte van het beschikbare zwemwater in de openbare baden. Meer dan een derde van het totale beschikbare instructiezwemwater in Groningen bevindt zich buiten de openbare baden.

3.5 Visie zwembadmanagers en zwemverenigingen

Tot slot zijn met zwembadmanagers gesprekken gevoerd en is informatie ingewonnen bij de Groningse zwemverenigingen.

Zwembadmanagers

Om de visie van de zwembadmanagers te krijgen, is een interview gehouden met Hoofd Zwembaden in Groningen. Uit dit gesprek kwam naar voren dat de zwembaden een breed scala aan verschillende activiteiten aanbieden. Het aanbod verschilt per zwembad en de wijk waarin deze is gevestigd. De wijken verschillen sterk van karakter, de zwembaden passen hun aanbod hierop aan. De zwembaden trekken voornamelijk bezoekers op wijkniveau. Enkel het recreatiebad van Kardingse overstijgt dit wijkniveau. Alle drie de baden hebben een eigen doelgroep. In De Parrel wordt bijvoorbeeld ingezet op de doelgroepen zwemmen/gescheiden zwemmen, Kardingse richt zich op recreatief zwemmen en het

¹⁴ De opgenomen niet-openbare zwembaden zijn: Zwemschool Ebert, Plaza Sportiva Euroborg, Lieflandschool, Willem-Alexander Sportcentrum, Hampshire Hotel Plaza, Het Beatrixoord, Zonnestudio Sunshine, Aqua Groningen.

Helperzwembad richt zich voornamelijk op wedstrijdsport. De zwembadmanagers hebben veel flexibiliteit bij het inplannen van hun activiteiten.

Een probleem dat zich in alle drie de zwembaden voordoet is dat er meer vraag dan aanbod is, voornamelijk op de piekuren tussen 15:00-20:00 uur. Wat betreft incidentele evenementen zijn er geen problemen. De zwembaden voeren beleid dat incidentele evenementen zo nodig voorgaan op de reguliere programmering. Een ander probleem dat wordt aangegeven is de temperatuur van de zwembaden. Dit is altijd een discussiepunt. Het doelgroepenbad in Kardinga wordt bewust wat warmer gehouden voor speciale doelgroepen. De andere baden hebben een temperatuur van 28 graden en zijn zo geschikt voor meerdere doelgroepen.

Een van de zaken die erg goed gaat in de baden is de communicatie met de verenigingen. Het is belangrijk voor de zwembaden om deze communicatie goed te houden. Wat betreft concurrentie met andere baden wordt aangegeven dat er geen concurrentie is met de zwembaden in buurgemeenten. Ook met de andere commerciële aanbieders in de gemeente is er geen marketingstrijd. Deze andere commerciële aanbieders bieden zowel aquasporten als zwemlessen aan. In alle drie de openbare zwembaden wordt leszwemmen gegeven door de zwembaden zelf. De wachttijd voor deze zwemlessen is zes tot tien weken. Er zitten in principe geen commerciële zwemlesaanbieders in de openbare zwembaden.

Als laatste is er nog een wens voor de toekomst uitgesproken over de mogelijkheid van een 50-meterbad in de gemeente Groningen. Wel wordt aangegeven dat het bad in Drachten dan dicht zou moeten; twee 50-meterbaden in de regio zijn overbodig. Ook zou een van de huidige baden dan moeten sluiten om overcapaciteit te voorkomen. Naar de toekomst toe wordt ook verwacht dat een grotere groep actieve ouderen naar de zwembaden komt. Het is belangrijk om ook deze groep te voorzien van activiteiten. Als laatste is de verwachting dat de verenigingen een stevigere positie gaan krijgen in de zwembaden en dat er toegewerkt zal worden naar situaties met sleutelverenigingen (verenigingen die het bad zelf openen en sluiten zonder toezicht van zwembadpersoneel).

Zwemverenigingen

Voor dit onderzoek zijn twintig zwem- en waterverenigingen benaderd in de gemeente Groningen. Van deze twintig verenigingen hebben tien verenigingen¹⁵ een reactie gegeven. Ook is een duikcentrum benaderd dat gebruik maakt van de openbare baden. De tien verenigingen die zijn opgenomen in dit verslag zijn vrij divers, dit zijn zwem- en waterpoloverenigingen, triathlonverenigingen, duikverenigingen, de reddingsbrigade en verenigingen voor gehandicapte/beperkte zwemmers.

De tien verenigingen verschillen sterk qua ledental. Er zijn vijf verenigingen met minder dan 100 leden, vier verenigingen met een ledental tussen de 150-250 en één vereniging met meer dan 1100 leden. Het duikcentrum kent geen leden. In totaal gebruiken zeven van de ondervraagde verenigingen en het duikcentrum badwater in de openbare zwembaden. De andere drie verenigingen huren enkel badwater in het Willem Alexander Sportcentrum (WAS).

¹⁵ De verenigingen die zijn opgenomen zijn: De Watervrienden, GBD Calamari, Golfbreker, GVAV Triathlon, HSZG, Noord Oosten, Reddingbrigade Groningen, Triathlon Tritanium, Trivia, Zwemvogels.

Drie van de tien Groningse verenigingen geven zelf ook zwemles. Zo telt TriVia 300 diploma-zwemmende leden. Eén van de drie verenigingen met zwemlessen geeft aan geen wachtlijsten te hebben. De andere twee verenigingen hebben wel wachtlijsten die verschillen van enkele weken of maanden tot een jaar. Daarnaast geeft het duikcentrum duikles, hiervoor hebben zij geen wachtlijsten.

De acht gebruikers van de openbare zwembaden geven aan tevreden te zijn met de huidige situatie. Echter zijn er wel enige punten ter verbetering. Met name de tijden waarop wordt gezwommen. De gemeente heeft zelf veel eigen activiteiten waardoor er minder water beschikbaar is, en niet altijd alle vraag kan worden ingevuld. Daarnaast zijn de baden in de vakantie gesloten wat één van de verenigingen aangeeft als niet wenselijk¹⁶. Ook is er weinig mogelijkheid tot schuiven met tijden. De programmering staat altijd vast. Daarnaast wordt aangegeven dat de temperatuur van de zwembaden niet altijd voor verenigingen geschikt is. Ook de gladde vloeren in Karding en de communicatie tussen de gemeente en het zwembad zijn punten ter verbetering. De gebruikers van het 'WA-bad' zijn ook tevreden met het zwembad dat zij gebruiken. Hier wordt echter ook aangedragen dat er veel concurrentie is voor de tijden.

In het algemeen gezien zijn de meeste gebruikers tevreden met de huidige situatie en hebben zij niet de ambitie om hier veel verandering in aan te brengen. Twee van de gebruikers geven aan uitbreiding te willen met betrekking tot badwater om daarmee voldoende capaciteit te creëren voor de nieuwe aanwas. Zeven gebruikers geven aan dat een beperkte ledengroei wenselijk is. Deze groei is dan om het huidige badwater te vullen of om de vereniging in stand te houden zoals deze nu bestaat. Drie gebruikers geven aan geen concrete ambitie te hebben om te groeien.

¹⁶ Hier staat tegenover dat het bad in het Willem-Alexander Sportcentrum buiten de onderwijsperiodes voor een deel onbenut blijft.

4. Samenvatting en conclusie

De gemeente Groningen heeft het Mulier Instituut opdracht gegeven om actuele gegevens te verstrekken over de huidige en toekomstige vraag naar en aanbod van zwemwater. Het project maakt deel uit van een breder onderzoek naar de behoefte aan ruimte voor de buiten- en binnensport nu en in de toekomst (zie Wezenberg-Hoenderkamp, 2016). In het project stonden de volgende vragen centraal:

1. Wat is de huidige en toekomstige (2020, 2025 en 2030) vraag naar overdekt zwemwater voor zwemlesaanbieders, zwemverenigingen en recreatief gebruik in de gemeente Groningen?
2. Waar zijn per overdekt zwembad in de gemeente Groningen de betreffende bezoekers woonachtig, en hoe ver reizen zij gemiddeld naar het zwembad?
3. Wat is, op basis van vergelijkbare gemeenten met Groningen en buurgemeenten van Groningen, een minimaal benodigd verzorgingsgebied dan wel regionaal draagvlak voor overdekte zwembaden?
4. Welke zwembadconfiguratie voorziet in de actuele en toekomstige behoefte aan overdekte zwemvoorzieningen in de gemeente Groningen?

Het betrof niet een onderzoek naar de tevredenheid van de gebruikers over de kwaliteit van de Groningse zwembaden (in termen van dienstverlening, prijsstelling etc.) of naar de vraag of het huidige aanbod vanuit beheersmatig oogpunt voldoet (in termen van kosteneffectiviteit, marktgerichtheid of bestuurlijke besluitvorming).

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens die door de gemeente zijn aangereikt, van landelijke data (CBS etc.), van een inventarisatie die door het Mulier Instituut is gemaakt van zwemwater in andere gemeenten, van enquêtes onder 566 zwembadbezoekers, van een vraagsprek met het Hoofd Zwembaden, en van interviews met tien van de twintig zwemverenigingen. Er is alleen gekeken naar het overdekte zwemwater. Het zwaartepunt voor het onderzoek lag in de maanden maart en april. De uitkomsten uit het onderzoek zijn besproken met een vertegenwoordiging van de opdrachtgever en van Groningse stakeholders, tijdens sessies op 16 juni en 30 augustus 2016.

Bevindingen

Groningen beschikt over drie overdekte zwembaden, met een duidelijke spreiding over de stad. De baden verschillen van karakter. Kardinge in het noordoosten bedient een groter publiek met recreatieve elementen; in het Helperzwembad in zuidoost staat de zwemsport met zwemvereniging TriVia centraal en De Parrel (noordwest) is eerder een wijkbad. Negentig procent van de bezoekers aan de baden komt vanuit de stad zelf. Afstand is een belangrijke factor, zeker voor De Parrel. Daarnaast zijn er in Groningen acht niet-openbare zwembaden. Hierin wordt vooral lezwemmen gegeven. Het bad van de Hanzehogeschool Groningen op het Willem-Alexander Sportcentrum op de Zernike-campus is daarvan het grootste.

De verwachting is dat de stad tussen nu en 2030 met 14 procent gaat groeien, met name aan de (noord-) west kant van de stad en in het centrumgebied, en met name in de leeftijdscategorieën 20-34 jaar en 65-plus. Voor de provincie buiten de stad wordt een lichte krimp voorspeld (-4%). Wat dit betekent voor de deelname aan het zwemmen is lastig te bepalen. De laatste jaren zien we het aandeel mensen dat zwemt dalen. Omdat er geen aanwijzingen zijn dat die trend zich zal keren, rekenen we richting 2030 op een groei in het aantal zwemmers dat lager ligt dan de demografische groei van 14 procent.

Met de drie genoemde zwembaden heeft de stad nu een capaciteit aan zwemwater van 2200 m², (waarvan 1700 m² geschikt is voor instructie en 1400 m² - drie bassins - gebruikt kan worden voor zwemsport). Daarmee wijkt Groningen niet heel erg af van steden als Enschede, Tilburg en Zwolle, die ook allen over twee of drie zwembaden beschikken en per hoofd van de bevolking ook over ongeveer evenveel zwemwater beschikken. Alleen een stad als Nijmegen heeft per hoofd van de bevolking de beschikking over duidelijk meer zwemwater. De hoeveelheid zwemwater lijkt ons daarmee in Groningen passend, zowel voor nu als voor 2030. Daarmee nemen we ook in ogenschouw dat:

- Er in de stad acht plaatsen zijn waar ook zwemles wordt gegeven, waarvan het bad op het Willem-Alexander Sportcentrum (Zernike-campus) ook gebruikt wordt door de omvangrijke Groningse studentenpopulatie;
- Er geen buitensporige wachtlijsten zijn voor zwemles;
- De Parrel weliswaar een kleiner bad is met een beperkte (buurt-)functie (en waarvan een eventueel verlies mogelijk deels zou kunnen worden opgevangen door de acht niet-openbare baden en eventueel slim gebruik van het 'W.A-bad'), maar De Parrel ligt ook in een deel van de stad dat sterk groeit en waar gegeven de bevolkingssamenstelling een 'sportieve impuls' niet misstaat;
- De stad weliswaar in omvang groeit, maar de zwemsport eerder te maken heeft met afnemende belangstelling. Een deel van de groei doet zich bovendien voor in oudere leeftijdsgroepen waar zich meer mogelijkheden voordoen voor gebruik van zwembaden overdag doordeweeks, buiten piekdruktes om.

Het was geen aspect van dit project om te inventariseren wat de plannen zijn van buurgemeenten met hun zwembaden. Gegeven dat de bevolking in de provincie licht krimpt, valt niet uit te sluiten dat Groningse buurgemeenten zich genoodzaakt zien om hun baden te sluiten. Dat zou kunnen betekenen dat er meer druk komt op de baden in de stad Groningen, bijvoorbeeld voor zwemles. In welke mate dit gebeurt is niet bekend. Op dit moment komt 90 procent van de bezoekers van de Groningse baden uit de stad zelf. Ons advies aan de stad is om met buurgemeenten hierover in contact te blijven.

Het zwembad in Drachten heeft als enige een 50-meterbad. Stel dat dit bad sluit, dan zou het op basis van de analyses in dit onderzoek geen uitgemaakte zaak zijn dat er zo'n bad in de stad Groningen zou moeten komen. Een (additioneel) 50 meter bad in Groningen zou leiden tot een situatie van (grote) overcapaciteit aan zwemwater voor de stad¹⁷.

¹⁷ Er is niet een analyse gemaakt van wat een 50 meter bad de stad zou kunnen opleveren, bijvoorbeeld omdat de stad meer 'smoel' krijgt als topsportstad.

Zwemstimulering

We hebben geschetst dat de deelname aan het zwemmen en het zwembadbezoek landelijk afneemt. De cijfers van de gemeente over het bezoek aan de Groningse overdekte zwembaden zijn de afgelopen tien jaar constant. Daarbij moet worden opgetekend dat de omvang van de stad in de periode 2005-2015 is gegroeid (van 180.000 inwoners in 2005 naar 198.000 in 2015). Per hoofd van de bevolking was er dus ook in Groningen sprake van een lichte daling van het zwembadbezoek.

Ook landelijk hebben we gezien dat de afgelopen jaren minder mensen zijn gaan zwemmen. De achtergrond van die voor zwemmen negatieve ontwikkeling is niet eenvoudig te geven. In feite heeft zwemmen veel mee dat voor zich spreekt (Van der Werff & Breedveld, 2013). Zwemmen heeft een positief imago, kan worden beoefend ook als de gezondheid te wensen overlaat (overgewicht, blessures), is (mede door gemeentelijke financiële steun) niet overdreven duur, vereist geen lidmaatschap van sportverenigingen en is daarmee flexibel, biedt gelegenheid om sociale contacten te onderhouden, en spreekt met zijn elementen van spel en plezier ook mensen aan die niet per se ‘*sportminded*’ zijn. Zwemmen is daarmee bij uitstek geschikt om mensen tot bewegen aan te zetten in doelgroepen die doorgaans als ‘lastig’ worden beschreven (ouderen, obesitas, lage SES) (Van den Dool, 2015, 2016).

Dat zwemmen desondanks in de ‘verdrukking’ lijkt te zitten, hangt met een combinatie van factoren samen. Met zijn systeem van openingstijden is een zwembad minder flexibel dan bijvoorbeeld een commercieel fitnesscentrum of het hardlopen. Deze beide sporten hebben bovendien een sterke industrie achter zich alsmede een zeer zichtbare en luidruchtige pr-machine. Fitnesscentra zijn zeer actief in de media, hardlopen is erg zichtbaar in het straatbeeld via bijvoorbeeld de diverse evenementen (zoals de 4 Mijl van Groningen). Dat werkt aanstekelijk. Het zwembad daarentegen, is eerder naar binnen gekeerd. Dat geldt zeker voor De Parrel of voor het Helperzwembad, zwembaden die geen van beide naar buiten toe erg uitnodigend zijn, en evenmin erg zichtbaar in het straatbeeld. En dat geldt zelfs voor Kardingse, met zijn ligging aan de noord-oost rand van de stad. In een wereld waarin zoveel te doen is en waarin zoveel aanbod zich opdringt aan de consument, is meer gevraagd om op het netvlies te komen en te blijven van de consument dan de veelal timide opstelling die het zwemmen kenmerkt.

Het is opvallend dat van de ondervraagde zwemmers 50 procent geen belemmering kan noemen om meer te gaan zwemmen (zie figuur 2.9). Prijs (18%) en openingstijden (15%) worden genoemd, maar lijken niet doorslaggevend. Klaarblijkelijk ziet men vooral geen stimulans om meer te gaan zwemmen.

Met zijn drie baden houdt de stad een goed gespreid zwemvoorzieningenaanbod. De analyse van reisafstanden (60 procent woont binnen één kilometer, figuur 2.2), van vervoermiddel (fiets is met 50 procent meest gebruikt, tabel 2.6) en van motieven (dichtbijheid is belangrijkste motief voor keuze zwembad, figuur 2.8) maken duidelijk dat die spreiding van groot belang is. Een zwembad in de directe nabijheid is een belangrijke voorwaarde om niet-zwemmers aan te zetten om te zwemmen. Zwemmen is, net als trouwens veel andere sporten, niet iets dat snel wordt gemist, als het er niet is (of niet wordt gepromoot). Je merkt het niet direct als je het niet doet, en ook niet zo belangrijk vindt. Dat effect

komt pas later, als zich welvaartsziekten manifesteren. En wie wel wil sporten, heeft buiten het zwemmen diverse alternatieven voor handen.

Maar om mensen aan te zetten om te gaan zwemmen, is meer nodig dan alleen de voorziening zelf (de *hardware*). Om het zwemmen te stimuleren is het belangrijk dat¹⁸:

- Het zwemmen actief onder de aandacht wordt gebracht;
- Dit niet alleen ‘passief’ gebeurt via flyers, brochures en advertenties in de media (‘papier’) of via de website;
- Dit juist gebeurt door actief verbintenissen aan te gaan met mensen in de wijk en de stad. Met andere woorden: door als zwembad naar buiten te treden. Door zoveel mogelijk organisaties en partijen (scholen; cultuur-, gezondheids- en welzijnsorganisaties; buurtorganisaties, belangengroeperingen en patiëntenorganisaties, clubs en verenigingen) te benaderen om het zwembad te benutten voor hun doeleinden, daar activiteiten te ontplooiën en projecten mee op te starten;
- Via *challenges* en programma’s kansen worden geboden aan zwemmers om zich op een doel te richten, zich langdurig aan het zwembadbezoek te committeren (‘retentie’) (geen 10-badenkaart maar toewerken naar een evenement over tien weken), en een band met het bad op te bouwen (‘community’);
- Door steeds met nieuwe programma’s en projecten te komen, de aandacht op het bad gevestigd te houden (‘attentiewaarde’);
- Bezoekers te stimuleren vrienden en bekenden mee te nemen (olievlekwerking, zwaan-kleef-aan-effect).

Behalve dat hier mankracht voor moet worden vrij gemaakt binnen de werkmaatschappij, kunnen ook buurtsportcoaches hier een belangrijke rol in spelen (alsmede uiteraard, de zwemverenigingen, die als stakeholder actief betrokken moeten worden in de planvorming).

Vanzelfsprekend moet er in de roostering ruimte zijn om in te kunnen spelen op behoeften van partijen (de roostering mag dus niet te star zijn). Ook op andere vlakken zal een consumentgerichte benadering centraal dienen te staan (denk aan KTO’s (klanttevredenheidsonderzoek) en onderzoek onder niet-gebruikers, waarvan de input mede richting kan geven aan discussies over de programmering en over modernisering van de voorzieningen).

Als op die manier de Groningse zwembaden ook met org- en software worden ondersteund, kan het niet anders dat de hardware die is opgebouwd in de toekomst nog meer gaat renderen. Zo krijgt het zwemmen een impuls en wordt de kracht van het zwemmen voor een vitaal Groningen benut.

¹⁸ Voor deze tekst over zwemstimulering is niet een analyse gemaakt van het beleid van de gemeente in deze. De tekst is dan ook niet bedoeld als evaluatie van het gevoerde beleid, maar veeleer als een prikkel om dat beleid nader onder de loep te nemen en de vraag te stellen: wat kan er hier anders, of beter?

Literatuur

Dool, R. van den (2015). *Gedragsverandering bij 'moeilijke' groepen. Kansen om sport en bewegen te stimuleren?*. Utrecht: Mulier Instituut.

Dool, R. van den (2016). *Anders georganiseerde sport. Sport buiten sportverenigingen om*. Utrecht: Mulier Instituut.

Jong, L. de, Kolstein, M. en Stinissen, A. (2016). *Sportmonitor Groningen. Tussenmeting 2015. 2^e concept*. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen. Embargo.

Jong, L. de, Kolstein, M. en Stinissen, A. (2016). *Sportmonitor Groningen. Tussenmeting 2015 Bijlagen*. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen. Embargo.

Hoekman, R., Straatmeijer, J. en Breedveld, K. (2014). *Voorstudie financiële aspecten van sport*. Utrecht: Mulier Instituut.

Werff, H. van der en Breedveld, K. (Red.), (2013). *Zwemmen in Nederland. De zwemsport in al zijn facetten nader belicht*. Utrecht/Nieuwegein: Mulier Instituut/Arko Sports Media.

Wezenberg-Hoenderkamp, K. (2016). *Ruimte voor sport in Groningen 2016 - 2030. Een vraag-aanbod analyse van buitensport- en binnensportaccommodaties, 2016 - 2030*. Utrecht: Mulier Instituut.

Bijlage 1: Vragenlijst

<i>In te vullen door de enquêteur</i>	
Zwembad	☐ Zwembad Karding ☐ Helperzwembad ☐ Zwembad De Parrel
Dag / tijdstip	 /

Vragenlijst openbare overdekte zwembaden in Groningen

A. Zwembadbezoek

1. Hoe laat was u vandaag in dit zwembad? (Noteer de tijd als bijv. 13:30).

Aankomsttijd:

2. Heeft u een vast moment in de week dat u zwemt in een openbaar overdekt zwembad in Groningen?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, dat is dit moment
- ☐ Ja, dat is (ook) op (vul a.u.b. de dag, aankomsttijd en vertrektijd in)
 - a. Op(dag) van tot
 - b. Op(dag) van tot
- ☐ Nee, ik heb geen vast moment in de week

3. Zijn er ook andere momenten dat u wel eens een openbaar overdekt zwembad in Groningen bezoekt?

Meer antwoorden mogelijk

	Door de week	Zaterdag	Zondag	NEE
Ochtend	0	0	0	0
Middag	0	0	0	
Avond	0	0	0	

4. Bezoekt u ook andere zwembaden dan het zwembad dat u nu bezoekt of heeft bezocht?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, in Groningen
- ☐ Ja, buiten Groningen
- ☐ Nee

5. Kunt u aangeven hoe vaak u de drie Groningse openbare overdekte zwembaden de afgelopen twaalf maanden heeft bezocht? (Zwembad Kardinge, Helperzwembad, Zwembad De Parrel)

Het bezoek van vandaag mag u meetellen.

- ☐ 2 keer per week of vaker
- ☐ 1 keer per week
- ☐ 1-2 keer per maand
- ☐ Minder vaak dan 1 keer per maand

6. Welke van de onderstaande activiteiten heeft u vandaag of bij andere bezoeken (ook aan andere Groningse openbare overdekte zwembaden) ondernomen?

	Vandaag	Bij andere bezoeken
Zwemles, duikles	0	0
Verenigingszwemmen (zoals trainingen en wedstrijden)	0	0
Baantjes zwemmen	0	0
Recreatief zwemmen (incl. glijbaan, springplank)	0	0
Evenementen, zoals Zwem4daagse of Open Dag	0	0
Doelgroepzwemmen (familiezwemmen, babyzwemmen, discozwemmen, aquajogging, revalidatie, etc.)	0	0
Iemand weggebracht naar of opgehaald van het zwembad	0	0
Andere activiteiten	0	0

7. Welk rapportcijfer geeft u het zwembad voor dit bezoek?

Met één getal achter de komma

Rapportcijfer (1= zeer slecht, 10 = uitmuntend)

8. Waarom zwemt u in dit zwembad?

Meer antwoorden mogelijk.

- ☐ Goede recreatieve voorzieningen (in het water, horeca, etc.)
- ☐ Dichtbij
- ☐ Passende openingstijden
- ☐ Passende toegangsprijs
- ☐ Goede hygiëne
- ☐ De mensen met wie ik zwem (mijn vereniging, mijn kinderen, mijn zwemgroepje, etc.) zwemmen hier altijd
- ☐ Anders, namelijk

9. Wat zijn volgens u de belangrijkste **STERKE** punten van dit zwembad?

Maximaal drie

.....

.....

.....

10. Wat zijn volgens u de belangrijkste **AANDACHTSPUNTEN** om uw bezoek aan dit zwembad (nog) aangenamer te maken?

Maximaal drie

.....

.....

.....

11. Wat is de reistijd van uw woning naar dit zwembad? Ga uit van een enkele reis.

- ☐ 0 tot 10 minuten
- ☐ 10 tot 30 minuten
- ☐ 30 minuten of langer

12. Hoe bent u vandaag naar dit zwembad gegaan?

- ☐ Lopend
- ☐ Fiets
- ☐ Bromfiets, scooter
- ☐ Auto, motorfiets
- ☐ Openbaar vervoer
- ☐ Anders

13. Bent u van plan in de toekomst vaker in een Gronings openbaar overdekt zwembad te zwemmen dan u de afgelopen twaalf maanden deed?

- ☐ Ja
- ☐ Misschien
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

14. Welke belemmeringen ervaart u om (nog) vaker een Gronings openbaar overdekt zwembad te bezoeken?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Gebrek aan recreatieve voorzieningen (in het water, horeca, etc.)
- ☐ Afstand
- ☐ Niet passende openingstijden
- ☐ (Te) hoge toegangsprijs
- ☐ Onvoldoende hygiëne
- ☐ De mensen met wie ik zwem (mijn vereniging, mijn kinderen, mijn zwemgroepje, etc.) zwemmen hier niet
- ☐ Anders, namelijk
- ☐ Geen belemmeringen

B. UW ACHTERGRONDEN

15. Bent u lid van een zwem-, waterpolo- of duikvereniging?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

16. Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

17. Wat is uw geboortejaar?

Geboortejaar:

18. Wat is uw postcode? (6-digit)

Postcode:

Het onderzoek bij de Groningse zwembaden wordt in juni afgerond. Indien u geïnteresseerd bent in de uitkomsten, vul dan hieronder uw e-mailadres in. We sturen u dan een samenvatting van de uitkomsten. Uw e-mailadres zal niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

- ☐ Ja, ik ben geïnteresseerd in de uitkomsten en ontvang graag een samenvatting.

Mijn e-mailadres is:

- ☐ Nee, ik wil geen samenvatting ontvangen

Heeft u nog opmerkingen, dan kunt u deze hieronder noteren.

.....

.....

.....

.....

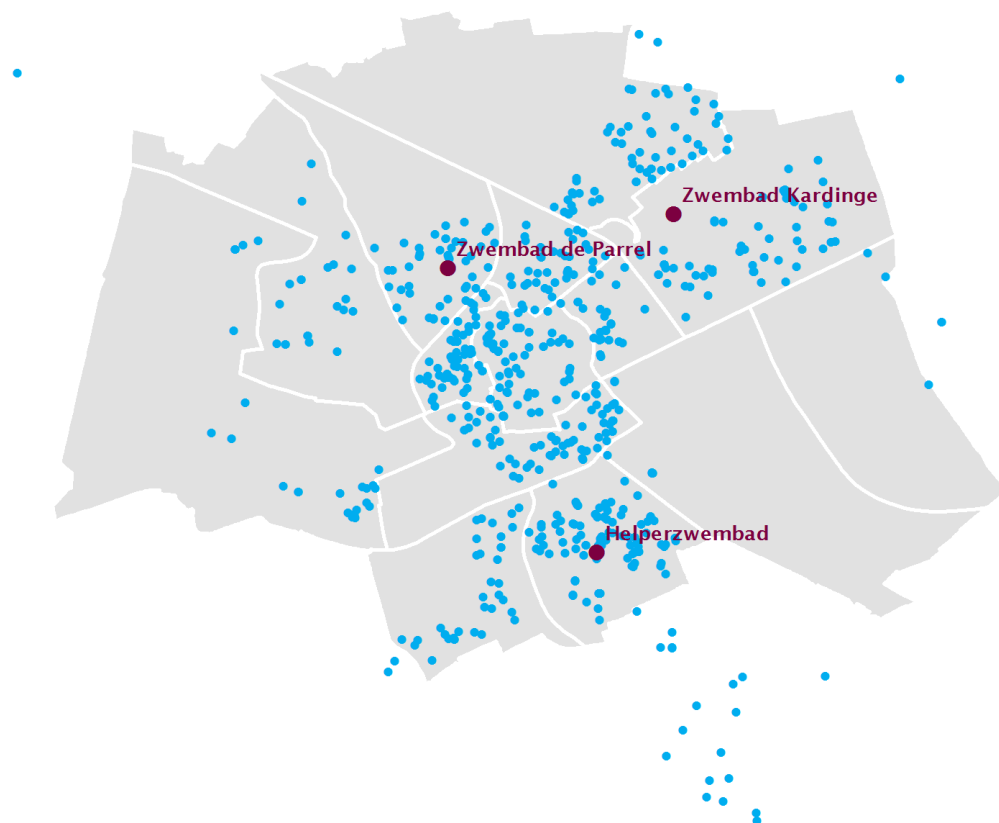
.....

Dit is het einde van de vragenlijst.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage 2: Additionele figuren

Kaart B1 Abonnementshouders van Groningse openbare zwembaden, naar postcode

Bron: gemeente Groningen (bewerking Mulier Instituut)

Tabel B1 Abonnementshouders van Groningse openbare zwembaden, naar buurt

Wijk	Abonnementshouders	Inwoners	%
Centrum	64	21.560	0,3
Helpman e.o.	95	18.875	0,5
Hoogkerk e.o.	25	12.245	0,2
Meerdorpen	3	1.040	0,3
Nieuw-West	21	16.870	0,1
Noorddijk e.o.	58	16.510	0,4
Noordoost	60	16.635	0,4
Noordwest	44	17.885	0,2
Oosterparkwijk	28	11.680	0,2
Oud-Noord	37	18.215	0,2
Oud-West	55	14.780	0,4
Oud-Zuid	63	20.350	0,3
Zuidoost	7	2.025	0,3
Zuidwest	35	11.020	0,3
Buiten Groningen	70	-	-
Totaal	665	199.690	0,3

Bron: gemeente Groningen (bewerking Mulier Instituut)

Tabel B2 Bevolkingsprognose naar buurt

Wijk	Aantal inwoners			Index
	2015	2030	Groei	
Zuidoost	2.029	3.206	1.177	158
Nieuw-West	16.874	21.379	4.505	127
Oud-Noord	18.218	22.513	4.295	124
Noordwest	17.911	21.763	3.852	122
Centrum	21.737	26.410	4.673	121
Oud-Zuid	20.442	24.636	4.194	121
Oud-West	14.879	17.388	2.509	117
Oosterparkwijk	11.777	13.413	1.636	114
Helpman e.o.	18.927	20.453	1.526	108
Zuidwest	11.029	11.324	295	103
Noorddijk e.o.	16.525	16.632	107	101
Noordoost	16.634	16.582	-52	100
Meerdorpen	1.045	1.006	-39	96
Hoogkerk e.o.	12.243	11.546	-697	94
Groningen	200.270	228.251	27.981	114

Bron: gemeente Groningen (bewerking Mulier Instituut)

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl